

Kommunalekonomi

1/2014

Kommunernas ekonomi fortfarande ansträngd

Ramarna för statsfinanserna 2015–2018 och kommunerna

Det allmänna ekonomiska läget

Skattefrågor

Statsandelar

Bokföringsanvisningar

Derivatkontraktens skyddande verkan

Kostnadsstruktur 2.0 – Se vad servicen i din hemkommun kostar och jämför med andra kommuner

Uppgifter om barnskyddstjänsternas effekt samlas in

Kommuninformationsprogrammet framskrider och den nya statistikrapporteringen inleds

Kommuninformationsprogrammet (nya uppgiftsklasser i statistiken över ekonomi och verksamhet)

Referensarkitektur för kommunsektorns ekonomi- och personalförvaltning

Kuntatalous Kommunalekonomi Nro/nr 1/2014	INNEHÅLL	Sida
Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa Infobladet utkommer 4 gånger per år	Kommunernas ekonomi fortfarande ansträngd	3
	Ramarna för statsfinanserna 2015–2018 och kommunerna	4
Julkaisija/Utgivare Suomen Kuntaliitto Finlands Kommunförbund Toinen linja 14 Andra linjen 14 00530 Helsinki 00530 Helsingfors puh./tfn 09 7711 fax 09 771 2570 www.kunnat.net www.kommunerna.net	Det allmänna ekonomiska läget Den globala ekonomin Den ekonomiska situationen i Finland Kommunernas utgifter 2013–2014 Kommunernas skatteinkomster 2013–2014	6
Tiedote on myös internetissä Kuntaliiton internet-sivulla Informationsbladet finns också på Kommunförbundets webbsidor www.kunnat.net Asiantuntijapal- velut > Kuntatalous > Kuntata- louden tilastot ja julkaisut > Jul- kaisut, Kuntaloustiedotteet > www.kommunerna.net > Sak- kunnigtjänster > Verksamhets- områden > Kommunalekonomi > Kommunalekonomiska statistik och publikationer > Infobladet Kommunalekonomi	Skattefrågor Skattebesluten i ramförhandlingarna och deras inverkan på kommunernas inkomster Redovisningarna i början av 2014 Redovisningarna år 2013 Beskattningskostnader som tas ut av kommunerna år 2014 Fastighetsskatten år 2014 Bättre tillgång till uppgifter om fastighetsskatten Informationskyldighet för byggbranschen 1.7.2014 Rättspraxis i skattefrågor Verksamhetsöverlåtelse i kommunal verksamhet	10
Vastuuhenkilöt/Ansvariga Ilari Soosalu Benjamin Strandberg	Statsandelar Statsandelsreformen 2015 Utredningsmannens förslag och huvudsakliga riktlinjer HALKE:s riktlinjer för statsandelsreformen är följande: Grundstrukturen i det nya systemet Kriterier Kalkylerade kostnader Tilläggsdelar i det nya systemet Utjämnningen av statsandelarna Statsandelarna totalt Övergångsperiod Justeringen av kostnadsfördelningen Provberäkningarna Utredarens preliminära förslag Kommunförbundets utlåtande	15
Toimittanut/Sammanställt av Tuija Valkeinen	Bokföringsanvisningar Kommunsektionens utlåtande 107/2013, bilaga 11: Värdekommunsmodellens inverkan på koncernbokslutet Bokföringsnämndens utlåtande om hantering av ett ränteswapavtal i anknytning till banklån i bokslutet	20
	Derivatkontraktens skyddande verkan	23
	Kostnadsstruktur 2.0 – Se vad servicen i din hemkommun kostar och jämför med andra kommuner	24
	Uppgifter om barnskyddstjänsternas effekt samlas in	24
	Kommuninformationsprogrammet framskrider och den nya statistik- rapporteringen inleds	25
	Kommuninformationsprogrammet (nya uppgiftsklasser i statistiken över ekonomi och verksamhet)	26
	Referensarkitektur för kommunsektorns ekonomi- och personal- förvaltning	28
	BILAGOR Bilagor 1–12	

Kommunernas ekonomi fortfarande ansträngd

Det är stora saker på gång som påverkar kommunerna och deras ekonomi, bland annat vårdreformen, statsandelsreformen och nu senast ramarna för statsfinanserna och regeringens årliga basserviceprogram.

Den 3 april publicerade finansministeriet ett basserviceprogram för åren 2015–2018. Genom basserviceprogrammet och basservicebudgeten drivs statens och kommunernas gemensamma kommunpolitik. I basserviceprogrammet har beaktats riktlinjerna i ramförhandlingarna som regeringen offentliggjorde den 25 mars.

Ramarna hade många slags verkningar på kommunerna, också positiva. I det här infobladet berättar Reijo Vuorento mer om hur ramarna och basserviceprogrammet påverkar kommunerna och den kommunala ekonomin. Jag vill ändå här ge några korta kommentarer.

Fjolårets ramar gav oss det nya begreppet dynamisk skatteeffekt. En ny företeelse för i år är antagandet om hur kommunerna går till väga i samband med höjningen av den övre gränsen för den allmänna fastighetsskattesatsen. Antagandet är att ett visst antal kommuner kommer att höja skattesatsen. De inkomster som kommunerna får av den här höjningen och andra höjningar av fastighetsskatten kommer i likhet med inkomsterna från höjda avgifter att fråntas kommunerna genom statsandelsnedskärningar. Något sådant har inte förekommit tidigare i förhållandet mellan staten och kommunerna.

Efter de nämnda inkomstökningarna och nedskärningarna ser effekterna på den kommunala ekonomin ut att bli plus minus noll. I praktiken kan verkningarna på kommunerna och deras

invånare bli olika i olika kommuner. De höjda avgifterna och statsandelsnedskärningarna kan få konsekvenser för kommuninvånarna när kommunerna blir tvungna att ytterligare anpassa sin verksamhet. För kommunerna blir det i varje fall inte lättare att planera ekonomin.

De mer ingående uppskattningarna av ramarnas och basserviceprogrammets kostnadsverkningar är ännu inte klara. I det här skedet kan man ändå se att den kommunala ekonomin i sin helhet kommer att försvagas med över 200 miljoner euro under det kommande året och att statsandelsnedskärningarnas andel är omkring 100 miljoner euro. När man också beaktar de tidigare besluten kommer statsandelarna år 2015 att ha skurits ner med sammanlagt cirka 1,4 miljarder euro. I hållbarhetsberäkningen uppskattas utgiftsökningen i sin helhet avta jämfört med tidigare år, men ändå öka snabbare än inkomsterna under hela perioden 2015–2018.

När verkningarna på den kommunala ekonomin klarnar kommer vi att informera om läget på kommunalekonomiska enhetens webbplats, i infobladet Kommunalekonomi och i nyhetsbrevet Kommunekonomi, så att kommunerna trots alla ekonomiska omvälvningar får så noggrann och aktuell information som möjligt för planeringen av sin ekonomi och verksamhet.

God fortsättning på våren!

Ilari Soosalu
direktör för kommunalekonomiska enheten,
tfn 09 771 2077, 050 371 2999

Ramarna för statsfinanserna 2015–2018 och kommunerna

Ramarna för statsfinanserna 2015–2018 har beretts i ett mycket svårt ekonomiskt läge. Regeringens tidigare stora statsandelsnedskärningar och strukturpaketet i november har visat att en stor del av anpassningsåtgärderna för den offentliga ekonomin uttryckligen går ut över kommunerna.

I samband med ramarna utarbetas nu för sista gången ett basserviceprogram för kommunernas ekonomi och verksamhet. Nästa år ersätts basserviceprogrammet med ett kommunalekonomiskt program som utgör en del av planen för den offentliga ekonomin.

Ramarna för statsfinanserna, som i praktiken blir regeringens sista, innehåller många åtgärder som påverkar kommunerna. En stor del av dem blir i det här skedet öppna och överförs i praktiken till statsbudgeten för 2015.

I fråga om verkningarna på kommunerna kan ramarnas innehåll i stora drag delas in i tre delar:

1. Omedelbara åtgärder som inverkar på balansen i den kommunala ekonomin och som kan vidtas genom ändringar i lagstiftningen – till exempel statsandelsnedskärningar, överföring av inkomster från avgifter och fastighetsskatt till staten genom minskade statsandelar etc.
2. Strukturpolitiska åtgärder som det fattas beslut om nu
3. Sådana åtgärder i det strukturpolitiska programmet som kommer att avgöras vid en senare tidpunkt, dvs. i höst eller senare.

Ändringarna i statsandelarna, bland annat i fråga om indexjusteringen, behandlas längre fram i infobladet.

Åtminstone följande åtgärder i det strukturpolitiska programmet har nu beaktats i dimensioneringen av statsandelarna:

- överföringen av ansvaret för skyddshemsverksamhet till staten
- överföringen av beräkningen och betalningen av grundläggande utkomststöd till FPA
- sparåtgärderna inom tandvården för vuxna
- förlängningen av giltighetstiden för recept
- förändringarna i hemvårdstödet och efterfrågan på dagvård
- begränsningarna av den subjektiva rätten till dagvård

I dimensioneringen av statsandelarna för undervisnings- och kulturtjänster har bland annat följande åtgärder beaktats:

- revideringen av finansieringssystemet och anordnarnätverket inom utbildningen på andra stadiet
- ändringen av den minsta gruppstorleken i annan än evangelisk-luthersk eller ortodox religionsundervisning eller livsåskådningskunskap
- höjningen av läropliktsåldern till 17 år
- medräkningen av skolgångsbiträden i förhållandet mellan lärare och elever
- struktur- och finansieringsreformen inom det fria bildningsarbetet
- nedskärningen av antalet landskapsbibliotek.

Räddningsväsendets organisation ska också ändras och det är meningen att byggnadstillsynsmyndigheternas uppgifter ska koncentreras och miljöförhållningsmyndigheternas uppgifter ses över. Livsmedelstillsynen ska bli mindre strikt, men avgifterna i samband med den ska höjas. Den planerade effektiviseringen av kollektivtrafiken och persontransporterna ska spara pengar också för kommunerna. Finansieringsansvaret för aktivering av långtidsarbetslösa överförs till kommunerna i början av 2015.

Åtgärder som fortfarande är under beredning och som ska konsekvensbedömas senare är åtminstone

- minskning av antalet institutionsplatser för äldre
- ändringar i jourssystemet inom hälso- och sjukvården
- slopad arkivering av patientjournaler i pappersform
- strukturell utveckling av anordnarnätverket inom utbildningen på andra stadiet
- förkortning av utbildningstiderna
- omprövning av kommunernas tillsynsuppgifter
- fördjupad integration mellan primärvården, den specialiserade sjukvården och socialarbetet

Dessutom ska till exempel behörighetsvillkoren för personalen och kommunernas planeringskyldighet luckras upp.

Det är meningen att de behövliga lagförslagen ska överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2014. Spareffekterna av åtgärderna ska beaktas i den takt som det finns tillgång till.

tillräckligt exakta uppgifter om åtgärdernas verkningar.

Uppskattningen av kostnaderna i basserviceprogrammet är påfallande diffus. Inom delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning tillsattes i fjol en särskild sektion som i december fick i uppgift att bedöma kostnadseffekterna av vissa strukturpolitiska åtgärder. Sektionen konstaterade i sin rapport till KUT-HANEK i februari 2014 att den inte kan göra tillförlitliga beräkningar eftersom basuppgifterna är bristfälliga och eftersom undervisnings- och kulturministeriet inte har gått med på att ge de kalkyler som sektionen bett om utan har sekretessbelagt dem.

Uppskattningarna av kostnaderna för åtgärderna är väldigt inexakta, men de har ändå använts som underlag för beslut som lett till statsandelsnedskärningar. I många fall har man också utgått ifrån att kommunerna handlar precis så som staten förväntar sig.

Något sådant har inte förekommit tidigare i förhållandet mellan staten och kommunerna och det tyder på att praxisen behöver ses över. Förhoppningsvis kommer det nya styrsystemet för den kommunala ekonomin att ge klarhet i frågan och förutsätta att sektorministeriernas beräkningar utvecklas och blir mer trovärdiga.

Det nya förfarandet i förhållandet mellan staten och kommunerna gäller också de kommunala avgifterna och inkomsterna från fastighetsskatten.

I basserviceprogrammet föreslås att de kommunala klientavgifterna inom social- och hälsovården höjs med 40 miljoner euro och att inkomsterna i sin helhet går tillbaka till staten i form av minskade statsandelar.

De undre och övre gränserna för den allmänna fastighetsskatten höjs, liksom också den undre gränsen för fastighetsskatten för byggnader som används för stadigvarande boende. Också den här inkomstökningen på cirka 53 miljoner euro kommer staten att lägga beslag på genom statsandelsnedskärningar. Något sådant har aldrig tidigare förekommit i förhållandet mellan staten och kommunerna och tillvägagångssättet står också helt i strid med höstens strukturpolitiska program, där målet var att kommunerna skulle anpassa sin ekonomi med en miljard euro genom egna beslut om skatter och anpassningsåtgärder. Det mest anmärkningsvärda är att kommunerna förväntas höja sina fastighetsskattesatser till den övre gränsen och att statsandelarna skurits ner utgående från detta antagande (*bilaga 1*).

Trots denna oklarhet framhåller regeringen i sammandraget av basserviceprogrammet 2015–2018, som alltså utgör en del av statsrådets rambeslut, att statens åtgärder försvagar den kommunala ekonomin med uppskattningsvis drygt 200 miljoner euro netto.

Att beloppet kommer att överstiga 200 miljoner euro stämmer säkert, men hur mycket, det är väldigt svårt att förutspå.

Situationen som helhet är alltså till många delar fortfarande öppen och informationen om hur statens åtgärder påverkar kommunerna är fortfarande inte tillräcklig som underlag för till exempel kommunernas budgetar för 2015.

Närmare upplysningar:

Reijo Vuorento, tfn 09 771 2078, 050 66 741

Det allmänna ekonomiska läget

Den globala ekonomin

Samtidigt som den ekonomiska tillväxten i Förenta staterna i fjol steg till närmare två procent, tog sig också euroområdet ur recessionen. Tillväxten inom euroområdet blev ändå bara nått och jämnt större än noll. Den exportbaserade tillväxten främjades av att osäkerheten efter eurokrisen försvann och av att anpassningsåtgärderna inom den offentliga sektorn inte längre hade en lika stark försvagande effekt som tidigare. Också i de centrala problemländerna började det finansiella läget normaliseras och exportefterfrågan ta fart.

Euroområdet dras dock fortfarande med en hög arbetslöshet på cirka 11 procent, en låg investeringsgrad och en svag utveckling av den inhemska konsumtionen. I många länder kommer den ökade skuldbördan och de strukturella reformernas tröga framgång inom såväl den privata som den offentliga sektorn att bromsa tillväxten under en lång tid framåt.

Utsikterna för euroområdets ekonomiska tillväxt under de närmaste åren ser ljusare ut än tidigare, eftersom förtroendeindikatorerna för företag och konsumenter tyder på att tillväxten fortsätter och sprider sig till privat konsumtion och investeringar. Också på aktie- och finansieringsmarknaden väntas utvecklingen bli positiv. Trots positiva förväntningar är tillväxtprognoserna för euroområdet under de närmaste åren ändå dåliga, bara omkring 1–1,5 procent. Dessutom finns det en stor risk för att utvecklingen blir sämre än väntat, bland annat på grund av läget i Ukraina.

Förenta staterna har betydligt bättre tillväxtutsikter än euroområdet, eftersom hushållens realinkomster börjat växa och skuldsättningen har normaliserats. Samtidigt har priserna på bostäder börjat stiga. Arbetslösheten har sjunkit till närmare 7 procent från den lägsta nivån på 10 procent under finanskrisen. Också antalet sysselsatta har ökat.

Budgetuppgörelsen som USA:s kongress fick till stånd har minskat den politiska osäkerheten. Genom uppgörelsen sprids de utgiftsnedskärningar som inleddes i början av 2013 över en något längre tidsperiod och den offentliga sektorns inkomster ökar en aning. Finanspolitikens åtstramande effekt kommer att försvagas i år och nästa år. USA:s offentliga skuldsättning fortsätter dock att öka, men den relativa skuldsättningsgraden växer inte längre.

Mer information om utsikterna för den globala ekonomin finns till exempel i Finlands Banks publikation under följande länk (på finska):

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/Rahapolitiikka_ja_kansainvalinen_talous/Pages/et_04_2013.aspx

Den ekonomiska situationen i Finland

Enligt Statistikcentralens preliminära uppgifter minskade bruttonationalprodukten år 2013 med 1,4 procent. Utfallet var sämre än väntat, också om många prognosinstitut förutspått att totalproduktionen skulle minska i fjol. Fjolåret var redan det andra i följd med avtagande ekonomisk tillväxt: år 2012 minskade bruttonationalproduktens volym med 1,0 procent. Den svaga ekonomiska utveckling som Finland upplevt efter finanskrisen kan på goda grunder jämföras med depressionen i början av 1990-talet. En av de främsta orsakerna till den svaga ekonomiska tillväxten under de senaste åren har varit mobiltelefonproduktionens fall för Nokia.

Efterfrågan inom samhällsekonomin försvagades i fjol framför allt till följd av minskad privat konsumtion och färre privata investeringar. En bidragande orsak till problemen med den privata konsumtionen var momshöjningarna på en procentenhet i början av 2013. Den kraftiga nedgången i den privata konsumtionen beror ändå delvis på en teknisk ändring i klassificeringen då Rundradion flyttades över från företagssektorn till offentliga samfund. Ändringen försämrade den privata konsumtionen med 0,4 procentenhet och ökade i motsvarande mån de offentliga utgifternas tillväxt från noll till 0,8 procent. Exportens tillväxt blev 0,3 procent i fjol. Oroväckande är att exporten till länder utanför euroområdet krympte med rentav fem procent. Skillnaden mellan import och export, dvs. varu- och tjänstebalansen, visade i fjol ett underskott på 222 miljoner euro.

Bland huvudsektorerna minskade industrins produktion i fjol med 2,6 procent och servicesektorernas produktion med 1,2 procent. Också inom byggsektorn krympte produktionen med nästan tre procent. Av de enskilda sektorerna gick det i fjol sämst för metallindustrin, handeln och finansieringsverksamheten. Den kraftigaste tillväxten skedde inom informations- och kommunikationstjänsterna.

De statistiska uppgifterna från i fjol ger en mycket dålig utgångspunkt för detta år, eftersom det inte finns något tillväxtöverhäng för det här året. De totalekonomiska prognoser som gjorts upp under den senaste tiden visar ändå att den ekonomiska tillväxten i Finland kommer att återhämta sig i år, främst tack vare exporten. År 2014 väntas den ekonomiska tillväxten ändå bara bli mellan noll och en procent. Därefter väntas tillväxten bli en aning bättre, men ändå ligga på en exceptionellt låg nivå.

Finansministeriet uppskattar att bruttonationalprodukten ökar med 0,5 procent i år. Under de följande fem åren förutspår ministeriet att den totala produktionsvolymen växer med i genomsnitt 1,3 procent per år. Tillväxtsiffrorna under de närmaste åren försämrats av de omfattande anpassningsåtgärderna inom den offentliga sektorn, konsumenternas svaga köpkraft och den svaga efterfrågan inom sektorer som Finland av tradition inriktat sig på. Efter en period av långsam tillväxt kan ändå ett nytt uppsving snabbt förbättra tillväxtprocenttalen.

Det förhandlingsresultat som arbetsmarknadsorganisationerna nådde hösten 2013 om löneuppgörelsen och anknytande stödåtgärder av regeringen har en positiv inverkan på tillväxtförutsättningarna på lång sikt. På kort sikt har de ändå också en bromsande effekt på inkomstutvecklingen och den privata konsumtionsökningen. Finansministeriet uppskattar att det allmänna förtjänstnivåindexet stiger med 1,3 procent i år. År 2015 förutspås inkomstutvecklingen bli 1,2 procent.

År 2013 steg konsumentpriserna med i genomsnitt 1,5 procent. Den lama konjunkturutvecklingen i både Finland och utomlands, den låga räntenivån och de återhållsamma löneuppgörelserna håller ökningen i konsumentpriserna på samma nivå också i år och nästa år. I början av 2014 höjdes många nyttighetsskatter, såsom skatten på trafikbränslen, elskatten för konsumenter, alkohol- och tobaksskatten samt punktskatten på sockrade läskedrycker. Höjningarna av punktskatterna beräknas öka inflationen med omkring en halv procentenhet. Nyttighetsskatterna höjs också i början av 2015. Utan höjningar av nyttighetsskatterna skulle Finland vara mycket nära en deflation.

Trots det svåra konjunkturläget och eurokrisen var sysselsättningsläget länge rätt stabilt i Finland. I slutet av 2012 började sysselsättningsläget ändå försämrats och antalet sysselsatta minskade under följande år med 27 000 personer. Sysselsättningen försämrades också inom servicebranscherna. I år väntas sysselsättnings-siffrorna bli oförändrade och den ekonomiska tillväxt som så småningom kommer igång väntas förbättra situationen. På grund av föränd-

ringarna i åldersstrukturen väntas antalet sysselsatta ändå stanna på en lägre nivå än tidigare.

År 2013 ökade antalet arbetslösa med 12 000 personer. Också den dolda arbetslösheten som inte syns i de officiella siffrorna ökade betydligt. Samtidigt steg arbetslöshetsgraden från fjolårets 7,7 procent till 8,2. Finansministeriet uppskattar att arbetslöshetsgraden i år stiger till 8,4 procent men att den därefter minskar till 7,5 procent i slutet av ramperioden. Risken är ändå stor att arbetslösheten inte minskar ännu.

I *bilaga 2* ges uppgifter om vissa totalekonomiska variabler som är viktiga för den kommunala ekonomin. Uppgifterna för 2012–2013 baserar sig i huvudsak på nationalräkenskaperna som Statistikcentralen publicerade förhandsuppgifter om i mars och vissa andra officiella statistiska uppgifter. Prognoserna för 2014–2016 baserar sig på den ekonomiska översikt som finansministeriet publicerade i början av april. Översikten finns på finansministeriets webbplats:

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20140403Taloud/name.jsp

Bilagorna 3a och 3b innehåller olika prognosinstituts uppskattningar av hur ekonomiska variabler som är viktiga för kommunernas ekonomi utvecklas 2014 och 2015.

Kommunernas utgifter 2013–2014

Enligt Statistikcentralens preliminära bokslutsuppgifter för 2013 ökade kommunernas och samkommunernas verksamhetsutgifter i fjol med 2,6 procent, vilket är en halvering jämfört med åren innan.

Löneutgifterna, dvs. lönerna och de övriga personalkostnaderna, ökade år 2013 med endast en procent, medan ökningen år 2012 var 4,1 procent. En viktig orsak till lönesummans språkslösa tillväxt i fjol var de stora personalbesparingar som inlets i kommunerna. Besparingarna genomfördes genom omorganisering av arbetena, genom färre vikarier och visstidsanställda och genom att en del av kommunens vakanser lämnades obesatta. Enligt KT Kommunarbetsgivarnas utredning skar kommunsektorn år 2013 ner sina arbetskraftskostnader med i snitt 1,9 procent, dvs. med över 400 miljoner euro.

Kommunsektorns förtjänstnivåindex ökade däremot mer än kommunernas lönesumma. Förändringen i indexet var 1,8 procent. Det var ändå fråga om en halvering jämfört med år 2012 då förtjänstnivåindexet ökade med 3,6 procent.

Också köpen av varor och tjänster avtog en aning i fjol. Ökningen blev ändå 4,1 procent.

Arbetsmarknadsorganisationerna uppnådde 30.8.2013 ett förhandlingsresultat om ett sysselsättnings- och tillväxtavtal, och de kommunala kollektivavtalen för 2014–2016 under-tecknades i november i fjol. Den nya avtalspe-rioden inleddes 1.3.2014. Avtalen gäller till 31.1.2017.

Löneöverhänget från 2013, lönehöjningarna enligt sysselsättnings- och tillväxtavtalet och löneglidningarna höjer kommunernas förtjänst-nivåindex med omkring 1,2 procent i år. År 2015 hålls indexförändringen på samma nivå, cirka 1,1 procent. Inkomstökningen i kommunerna kommer alltså att minska ytterligare från fjolå-rets 1,8 procent. Också de kraftiga personalsparingarna antas fortsätta i år, vilket innebär att lönesummans tillväxt i kommunerna och samkommunerna också år 2014 kommer att understiga förändringen i förtjänstnivåindex. I basserviceprogrammet uppskattas lönesumman växa med omkring en halv procent i år.

År 2015 medför bolagiseringen av yrkeshögsko-lorna och överföringen av finansieringen av dem till staten att yrkeshögskolorna försvinner i den kommunala ekonomin enligt den ekonomiska statistiken. Reformen genomförs kostnadsne-utralt i förhållandet mellan staten och kommu-nerna, men den innebär att kommunernas verk-samhetsutgifter minskar med 455 miljoner euro år 2015. Förändringen minskar kommunernas löneutgifter med omkring 250 miljoner euro, vilket medför att prognosen för lönesumman sjunker till -0,4 procent. Utan reformen skulle förändringen i lönesumman bli 1,1 procent.

Bilaga 4 innehåller uppgifter om och uppskatt-ningar av faktorer som inverkar på lönesumman i kommunsektorn år 2008–2015. Siffrorna för 2014–2015 baserar sig främst på löneuppgörel-sen inom kommunsektorn och på kalkylerna i basserviceprogrammet.

Grunderna för de kommunala arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter år 2014 fastställdes i slutet av fjolåret. Rambeslutet för statsfinanser-na 2015–2018 utgår från att avgiftsnivåerna knappast alls ändras under perioden. Den ge-nomsnittliga nivån på de kommunala arbetsgi-varnas socialförsäkringsavgifter i förhållande till lönesumman verkar hållas på i genomsnitt cirka 30 procent under den kommande ramperioden.

De kommunala arbetsgivarnas sjukförsäkrings-avgift är i år 2,14 procent av den lön som utgör grund för avgiften. I basserviceprogrammet an-tas avgiften stiga till 2,15 procent nästa år.

De kommunala arbetsgivarnas arbetslöshetsför-säkringsavgift är i år 0,75 procent av en löne-summa på upp till 1 990 500 euro och 2,95 pro-cent för den överskjutande delen av lönesum-man. Den genomsnittliga arbetslöshetsförsäk-ringsavgiften sjönk från fjolårets 3,06 procent till 2,82. I statens rambeslut uppskattas arbetslös-hetsförsäkringsavgiften nästa år hållas på i ge-nomsnitt samma nivå. Beslutet om arbetslös-hetsförsäkringsavgifterna för 2015 fattas i höst. Under de närmaste åren kommer det med största sannolikhet att ske ändringar i den löne-summe-gräns som ligger till grund för avgiften, bland annat genom en inflationsjustering.

De kommunala arbetsgivarnas genomsnittliga KomPL-avgift var i fjol cirka 23,90 procent av KomPL-lönesumman, och i år sjönk den genom-snittliga pensionsavgiften till 23,70 procent. Medlemssamfundens faktiska arbetsgivaravgift avviker i allmänhet från den genomsnittliga av-giften. Enligt de uppgifter som nu finns att tillgå blir arbetsgivarens genomsnittliga pensionsavgift den samma också nästa år, men sjunker år 2016 till 23,50 procent i förhållande till KomPL-lönesumman.

Det beslut som fattas om löntagarnas försäk-ringsavgifter inverkar också på arbetsgivarens andel. Enligt rambeslutet höjs löntagarnas pens-ionsavgifter under ramperioden, medan de kommunala arbetsgivarnas avgiftsnivå ser ut att sjunka något i slutet av perioden. Lärarnas ge-nomsnittliga StaPL-avgift som stigit med 2,18 procentenheter till 21,80 procent år 2014 beräk-nas sjunka något under ramperioden, men stanna på omkring 21 procent.

I *bilaga 5* anges de kommunala arbetsgivarnas socialförsäkringsavgifter 2011–2014 och upp-skattningarna för 2015.

Mätt med till exempel prisindex för basservicen steg kommunsektorns kostnadsnivå år 2013 med 1,8 procent. I år förutspås kostnadsnivån mätt med prisindex för basservicen stiga med omkring en procent. År 2015 uppskattas kost-nadsnivån hållas på oförändrad nivå.

Kommunernas skatteinkomster 2013–2014

Till följd av flera exceptionella faktorer ökade kommunernas skatteinkomster kraftigt i fjol. Skatteinkomstökningen blev rentav 6,8 procent. Redovisningarna av kommunalskatt ökade med 6,6 procent, samfundsskatten med 8,2 procent och fastighetsskatten med 7,2 procent. Sam-manlagt uppgick redovisningarna i fjol till 20,6 miljarder euro. De exceptionella faktorerna, såsom tidigareläggningen av skatteredovisning-arna, har behandlats mer ingående i till exempel

föregående nummer av Kommunalekonomi:

http://www.kommunerna.net/sv/sakkunnigtjans-ter/ekonomi/statistik-prognoser-publikationer/kommunalekonomi/2013/Documents/4_Kommunalekonomi_4_2013.pdf

I år påverkas skatteunderlagets utveckling och kommunernas skatteinkomster ofrånkomligen av ändringarna i skattegrunderna, den anspråkslösa ekonomiska utvecklingen, de små avtalsenliga lönehöjningarna och befolkningens stigande ålder. I basserviceprogrammet uppskattas inkomsterna i år öka med cirka 1,3 procent, och den totala lönesumman växer i samma takt. Också företagets inkomstutveckling väntas bli moderat.

Skatteinkomsternas tillväxt kommer i år att gå ner till cirka två procent, trots att nästan hälften av kommunerna höjde sina inkomstskattesatser i början av året. Till följd av höjningarna steg den genomsnittliga kommunalskattesatsen med 0,36 procentenheter till 19,74 procent. Den långsamma inkomstutvecklingen och det höga jämförelsevärdet för skatteinkomsterna år 2013 begränsar ändå kommunalskatteredovisningarnas tillväxt. Också de ändrade grunderna i inkomstbeskattningen, såsom höjningen av grundavdragets och arbetsinkomstavdragets maximala belopp samt justeringen av statens inkomstskatteskala, minskar kommunalskattens tillväxt. Avdragen från förvärvsinkomsterna i kommunalbeskattningen uppskattas i år öka en aning snabbare än tidigare, dvs. med cirka 2,2 procent. Sammanlagt uppskattas redovisningarna av kommunalskatt i år uppgå till omkring 18,2 miljarder euro. Redovisningarna ökar bara med drygt en procent jämfört med fjolåret.

År 2015 uppskattas förvärvsinkomsterna växa med anspråkslösa 1,2 procent. Vid regeringens ramförhandlingar i mars fattades ändå beslut om flera förändringar som inverkar på intäkterna från inkomstskatten. De behandlas mer ingående i följande stycke. Finansministeriet uppskattar att kommunernas inkomstskatter, exklusive fastighetsskatterna, minskar med 19 miljoner euro till följd av förändringarna. Beloppet kommer ändå att preciseras under året. Förändringen ska kompenseras kommunerna via statsandelarna. Redovisningarna av kommunalskatt kommer nästa år att uppgå till uppskattningsvis cirka 18,7 miljarder euro, vilket innebär en ökning på omkring 2 procent jämfört med i år.

Kommungruppens andel av samfundsskatten höjdes temporärt med 10 procentenheter för åren 2009–2011. I regeringsprogrammet fatta-

des beslut om en ny höjning av kommunernas samfundsskatteandel med 5 procentenheter år 2012–2013. Senare beslutades att andelen skulle höjas med 5 procentenheter också för år 2014–2015. Samfundsskattesatsen sjönk år 2012 med en och en halv procentenhet till 24,5 procent och därefter till 20 procent i början av 2014. Den sänkta skattesatsen och verkningarna av det bredare skatteunderlaget för samfundsskatten har beaktats vid beräkningen av kommungruppens samfundsskatteandel.

År 2014 är kommunernas andel av samfundsskatten 35,56 procent. Kommunernas samfundsskatteinkomster uppskattas i år öka med omkring två procent. I basservicebudgeten förutspås kommunernas andel av samfundsskatten bli 34,19 nästa år. Procenttalet preciseras när besluten om åtgärder som inverkar på andelen fattas i ett senare skede.

För närvarande uppskattas kommunernas samfundsskatteredovisningar år 2014 i sin helhet uppgå till 1,3 miljarder euro, vilket är cirka 2 procent mer än år 2013. År 2015 uppskattas redovisningarna växa med 4 procent och därmed stiga till cirka 1,39 miljarder euro.

Redovisningarna av fastighetsskatt ökade år 2014 till cirka 1,5 miljarder euro. År 2015 beräknas fastighetsskatten inbringa nästan 1,6 miljarder euro, vilket är en ökning på omkring 6 procent. År 2016 uppskattas redovisningarna öka med cirka två procent.

Bilaga 6 utvisar de kommunala skatteredovisningarnas utveckling under åren 2012–2013 och prognoserna för 2014–2018 enligt basserviceprogrammet. I år beräknas skatteredovisningarna i sin helhet öka med 2,2 procent. År 2015 uppskattas ökningen bli ungefär två procent.

Faktorer som inverkar på skatteinkomstutvecklingen behandlas bland annat under ekonomi- och skatteprognosdagarna 24–25.4.2014. Under den första dagen behandlas det allmänna ekonomiska läget och kommunernas skatteinkomster och under den andra dagen behandlas statsandelssystemet.

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn 09 771 2018, 050 562 7687
Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603

Skattefrågor

Skattebesluten i ramförhandlingarna och deras inverkan på kommunernas inkomster

Vid ramförhandlingarna fattades beslut om ändringar i skattegrunderna för de kommande åren. De ändringar som påverkar kommunernas skatteinkomster gäller förvärvsinkomst- och fastighetsbeskattningen. För samfundsskattens del föreslogs den här gången inga ändringar.

Det fattades också beslut om ändringar i skattegrunder i förvärvsinkomstbeskattningen år 2015. En del av ändringarna ökar skatteinkomsterna, medan andra minskar dem. Ändringar som minskar kommunernas skatteinkomster är att grundavdraget och arbetsinkomstavrdraget höjs (effekt -17 respektive -65 miljoner euro).

Vid ramförhandlingarna beslutades också att statens inkomstskatteskala inte justeras år 2015 enligt förtjänstnivå- och konsumentprisindex. En justering enligt regeringsprogrammet skulle ha minskat kommunernas skatteinkomster, men nu blev det alltså ingen justering. I förvärvsinkomst- och kapitalbeskattningen gjordes också två andra ändringar som inte uppskattas påverka kommunernas skatteinkomster. Gränsen för den s.k. solidaritetsskatten (den högsta inkomstklassen i inkomstskatteskalan) sänktes till 90 000 euro (för närvarande 100 000 euro) och inkomstklassen fortsätter att gälla till 2018. Kapitalskatten skärps genom att inkomstgränsen för den högre skattesatsen sänks till 30 000 euro och den högre skattesatsen höjs till 33 procent (för närvarande är gränsen 40 000 euro och skattesatsen 32 %).

Vissa avdrag har skurits ner, vilket kommer att ge kommunerna mer skatteinkomster. Enligt besluten i ramförhandlingarna ska rätten att dra av räntor på bostadslån begränsas ytterligare. Regeringen hade redan tidigare beslutat att 70 procent av räntorna är avdragbara i beskattningen år 2015 (75 % år 2014). Vid ramförhandlingarna skars avdragsrätten för år 2015 dock ner med ytterligare 5 procentenheter och avsikten är att fortsätta på samma linje med en årlig nedskärning på 5 procentenheter ända till år 2018. Det innebär att 65 procent av räntorna är avdragbara år 2015, men bara 50 procent år 2018. Ramförhandlingarnas nedskärning på 5 procentenheter har beräknats öka kommunernas skatteinkomster med 10 miljoner euro år 2015, i likhet med motsvarande nedskärning som det tidigare fattats beslut om.

Självriskandelen i avdragen för arbetsresor höjs år 2015 med 150 euro så att den undre gränsen i fortsättningen är 750 euro. Höjningen upp-

skattas öka skatteinkomsterna med 47 miljoner euro, varav kommunalskattens andel är cirka 28 miljoner. Från och med år 2016 ska systemet med arbetsreseavdrag ändras strukturellt på ett sätt som preciseras senare. Målet för de förändringar som genomförs under 2015–2018 är att skatteinkomsterna år 2018 ska ha ökat med sammanlagt 100 miljoner euro jämfört med år 2014. Kommunernas andel av beloppet är cirka 60 miljoner euro.

År 2015 påverkas kommunernas skatteinkomster också av vissa tidigare beslut. I samband med budgeten hösten 2013 ingicks en överenskommelse om att avdraget för räntor på studielån slopas från och med 2015. Det innebär ökade skatteinkomster på uppskattningsvis 4,5 miljoner euro för kommunerna. Den nya skattemodell för vinstutdelning som trädde i kraft år 2014 uppskattades öka kommunernas skatteinkomster år 2014 med omkring 65 miljoner euro, men till följd av periodiseringen av inkomsterna blir det verkningar också år 2015. Förändringen uppskattades öka kommunernas kommunalskatteinkomster år 2015 med sammanlagt 76 miljoner euro, dvs. +11 miljoner euro jämfört med år 2014. Dessutom minskar kommunernas skatteinkomster med uppskattningsvis cirka 0,5 miljoner euro till följd av den förlängda giltighetstiden för lagen om källskatt för löntagare från utlandet.

Ändringarna i skattegrunderna i inkomstbeskattningen, både de som gjorts vid ramförhandlingarna och de som gjorts tidigare, har föreslagits bli kompenserade genom större statsandelar. Enligt de uppskattningar som nu finns att tillgå blir kompensationen sammanlagt cirka +19 miljoner euro år 2015. Konsekvensbedömningen av olika förändringar och därmed också kompensationsbeloppet kommer ändå att ändras i höst när det görs nya beräkningar utgående från den slutförda beskattningen för skatteåret 2013.

Vid ramförhandlingarna beslutades också om nedskärningar i de FPL- och ArPL-bundna indexjusteringarna. Beslutet innebär att inkomstbasen för kommunalskatten krymper, vilket enligt preliminära uppskattningar minskar kommunalskatten med omkring 80–90 miljoner euro år 2015. Verkningarna på inkomstbasen har ännu inte beaktats i till exempel basserviceprogrammets uppskattningar av kommunernas skatteinkomster år 2015.

Den nedre och övre gränsen för den allmänna fastighetsskatten och för fastighetsskatten på byggnader som används för stadigvarande boende höjs. För den allmänna fastighetsskattens

del höjs gränserna med 0,2 procentenheter. Den undre gränsen blir alltså 0,8 och den övre 1,55 procent. I fråga om fastighetsskattesatsen för byggnader som används för stadigvarande boende är höjningen 0,05 procentenheter. Den nya undre gränsen blir då 0,37 procent och den övre 0,8. I samband med detta är det möjligt att kopplingen mellan skattesatsen för byggnader som används för stadigvarande boende och andra bostadsbyggnader ändras i 13 § i fastighetsskattelagen så att den allmänna logiken i lagen bibehålls. Det har dock inte fattats några beslut om detta.

Höjningen av den allmänna fastighetsskattesatsen och fastighetsskattesatsen för byggnader som används för stadigvarande boende ökar kommunernas skatteinkomster med omkring 38,2 miljoner euro. Höjningen gäller främst en liten grupp kommuner: 10 kommuner får 90 procent av skatteökningarna. Den kommun som har den största nyttan är Esbo, som får över hälften av de extra skatteinkomsterna. I de kalkyler som gjorts efter ramförhandlingarna har de höjda gränserna för fastighetsskattesatserna beräknats ge extra inkomster på 34 miljoner euro för den allmänna fastighetsskattesatsens del och 20 miljoner euro för byggnader som används för stadigvarande boende. Fastighetsskatteinkomsterna har därmed beräknats växa med omkring 54 miljoner euro.

Höjningen av de nedre gränserna har beräknats ge extra skatteinkomster på omkring 38,5 miljoner euro och resten (cirka 15,5 miljoner) har antagits flyta in till de kommuner vars fastighetsskattesatser för närvarande ligger vid den övre lagstadgade gränsen eller nära den. Kalkylerna utgår från antagandet att dessa kommuner kommer att höja sina fastighetsskattesatser nästan maximalt inom de nya gränserna. Trots att en del av den uppskattade skatteinkomstökningen baserar sig på antaganden och höjningarnas verkningar fördelar sig mycket ojämnt mellan kommunerna har regeringen fattat beslut om att skära ner statsandelarna för kommunal basservice med ett belopp som motsvarar den uppskattade skatteinkomstökningen (54 miljoner euro). Nedsänkningen drabbar alltså också de kommuner som inte har någon direkt nytta av de höjda gränserna.

På kommunalekonomiska enhetens webbplats, under "[Beskattning](#)" och "[Ändringar i skattegrunderna år 2015](#)" finns beräkningar av hur höjningen av den nedre gränsen inverkar på de enskilda kommunerna. Där finns också en tabell med de ovan behandlade uppskattningarna av hur de olika förändringarna inverkar på kommunalskatteinkomsterna.

Vid ramförhandlingarna föreslogs inga ändringar i samfundsskatten, men i enlighet med de beslut

som fattades hösten 2013 kommer de tidsbegränsade skatteincitamenten (skattelättnaderna för forskning och utveckling och de förhöjda avskrivningarna på produktiva investeringar) att sluta gälla redan i slutet av 2014. De ökade skatteinkomster som ändringen medför beaktades redan hösten 2013 i de gruppandelar som fastställdes för 2015, såsom en faktor som minskar kommunernas andelar. Som det nu ser ut kommer kommunernas gruppandel år 2015 att vara redan fastställda 34,19 procent.

Vid ramförhandlingarna fattades också beslut om höjning av avfallsskatten. Trots att avfallsskatten från och med 2014 styrts till kommunerna i form av statsandelstillägg är det tänkt att de tilläggsinkomster som höjningen ger inte ska gå till kommunerna.

De övriga skattelösningarna vid ramförhandlingarna gällde skatter där staten är den enda skattetagaren. En del av förändringarna höjer också kommunernas kostnader. Kostnaderna ökar förutom till följd av den höjda avfallsskatten också på grund av den skärpta energibeskattningen (skärps med 120 miljoner euro), höjningen av koldioxidskatten på bränslen för uppvärmning, kraftverk och arbetsmaskiner (höjs med 90 miljoner euro), höjningen av skatten på flytande trafikbränslen (höjs med 42 miljoner euro) och höjningen av fordonsskatten på person- och paketbilar (höjs med 150 miljoner euro i början av 2016).

Redovisningarna i början av 2014

I början av året har redovisningarna utvecklats nästan i överensstämmelse med prognoserna. Jämfört med fjolåret har förändringarna på månadsnivå ändå varit rätt stora. Vissa faktorer som orsakat skillnaderna har varit kända på förhand och kunnat beaktas i prognoserna. I likhet med redovisningarna år 2013 påverkades redovisningarna i början av året av den ändring i redovisningsrytmen som gjorts i lagen om skatteredovisning. Största delen av de kvarskatter från fysiska personer som tidigare flutit in i januari kunde redovisas till kommunerna redan i december. Det innebar en tidigareläggning av kommunalskatteredovisningar på cirka 200 miljoner euro. Också den andra delen av redovisningarna av kvarskatt tidigarelades från mars till februari, vilket ökade redovisningarna i februari och minskade redovisningarna i mars. Därför blev redovisningarna av kommunalskatt i mars i sin helhet betydligt lägre än året innan (-8,2 %), trots att årets förskott ökade med över 5 procent.

Finansministeriet har höjt prognoserna för kommunalskatten i år. Enligt den nya prognosen växer kommunalskatten med 1,5 procent i stället för tidigare uppskattade 0,7 procent. Vi

kommer att beakta den förbättrade prognosen i våra följande skatteprognoser i april/maj. I följande prognoser kommer vi också att beakta de kända verkningarna av de beslut som fattades vid ramförhandlingarna.

I redovisningarna i mars syntes sänkningen av samfundsskattesatsen för första gången fullt ut i den totala inlutna samfundsskatten (som en minskning av förskottsskatterna för 2014) och den inlutna skatten blev något mindre än vad som prognostiserats. Sänkningen av skattesatsen har kompenseras kommunerna genom höjning av deras samfundsskatteandel. Trots sänkningen av samfundsskattesatsen flöt det i mars in förskott på samfundsskatten till ett nästan lika stort belopp som året innan då skattesatsen var högre. I januari ökade redovisningarna då skatteåterbäringarna till samfunden togs ut av kommunerna redan i december i stället för januari. Verkningarna av förändringen var cirka +100 miljoner euro i januari. Trots den senaste tidens positiva utveckling har Finansministeriet sänkt samfundsskatteutfallet för kommunernas del år 2014 till cirka +2 %.

Redovisningarna år 2013

Redovisningarna av kommunalskatt ökade exceptionellt mycket år 2013. Den slutliga tillväxten under året blev 6,7 procent. En del av den stora ökningen berodde på extraordinära poster som ingått i redovisningarna under året. I det följande beskrivs hur olika faktorer inverkat på tillväxten.

I redovisningarna kan tydligt avskiljas poster som anknyter till redovisningsreformen. Den post som överfördes från januari 2014 till december 2013 (den första delen av kvarskatterna från 2012 för fysiska personer) medförde en betydlig ökning av de inlutna skatterna år 2013. För hela kommunsektorn var skatteökningen av storleksklassen 200 miljoner euro. Verkningarna på de enskilda kommunerna kan uppskattas enligt den slutliga samfundsskatteandelen för 2012.

De övriga poster som i höstas påverkade redovisningarna av kommunalskatt hade i allmänhet anknytning till periodiseringarna av kommunalskatten och den s.k. rytmstörningen. Rytmstörningen beror på att förskotten redovisas till kommunerna enligt utfallet under tidigare skatteår och enligt de andelar som uppskattats utgående från prognoserna. Åren är inte likadana, så metoden leder ofrånkomligen till ett resultat som i någon mån är felaktigt. Rytmstörningen i redovisningarna av kommunalskatt är alltså i sig ett normalt fenomen som återkommer från år till år.

Hösten 2013 visade sig behovet av rättelser ändå vara exceptionellt stort, eftersom statens kapitalskatteinkomster blev betydligt lägre än vad som förutspåts i beskattningen för 2012. När det sommaren 2013 stod klart att kapitalskatterna skulle få en sämre utveckling än väntat bestämdes det att skatteandelarna skulle rättas redan i augusti (eftersom rättelsebehovet verkade vara så stort). Rättelsen gällde också skatterna för skatteåret 2012 och uppgick till +223 miljoner euro för hela kommunsektorn. För de enskilda kommunerna kan verkningarna också till denna del uppskattas utgående från kommunens andel för skatteåret 2012 eller genom att månadsredovisningarna för ifrågavarande månad jämförs med föregående år i Skatteförvaltningens tjänster för skattetagare.

Normalt rättas andelarna från föregående skatteår först i november när beskattningen slutförts. Utgående från den slutförda beskattningen rättas också innevarande års andelar i december.

När beskattningen för skatteåret 2012 slutförts i november gjordes en s.k. normal debiteringsredovisning där kommunsektorns och kommunernas andelar för skatteåret 2012 rättades i enlighet med uppgifterna i den slutförda beskattningen. Trots den rättelse som gjorts i augusti blev rättelsen cirka +64 miljoner euro för kommunerna. Hösten 2013 blev rättelsen av skatter från skatteåret 2012 alltså sammanlagt +287 miljoner euro för kommunernas del (223 miljoner i augusti och 64 miljoner i november).

År 2012 var motsvarande rättelse av skatter från skatteåret 2011 -92 miljoner euro för kommunerna. Ökningen från år 2012 till 2013 blev följaktligen stor.

Man kan alltså säga att rättelserna var exceptionellt stora hösten 2013. Om man dessutom jämför situationen med år 2012, då rättelsen var -92 miljoner euro, framhävs den stora rättelsen med positiva förtecken ytterligare.

Utgående från den slutförda beskattningen för skatteåret 2012 (fastställdes i oktober 2013) och den anknytande debiteringsredovisningen i november 2013 rättades också andelarna för skatteåret 2013 som tidigare hade baserat sig på samma värden som andelarna för skatteåret 2012. Därför var också denna rättelse större än normalt. I december rättades alltså de dittills inlutna förskotten från skatteåret 2013 i enlighet med den nya andelen, vilket ökade kommunernas skatteinkomster i december med omkring 190 miljoner euro. Jämfört med fjolåret är det fråga om en ännu större ökning när man beaktar att rättelserna i december i fjol var negativa för kommunerna. I december rättades också de enskilda kommunernas andelar. För

kommungruppen var rättelsen positiv, men verkningarna för de enskilda kommunerna varierade.

När det gäller redovisningarna år 2013 har det talats om en engångspott på 400 miljoner euro. Det som då avses är två speciella potter: cirka 200 miljoner euro i december till följd av redovisningsreformen och extraordinära rättelser på cirka 220 miljoner euro från skatteåret 2012, vilka gjordes i augusti 2013.

Beskattningskostnader som tas ut av kommunerna år 2014

Skatteförvaltningen har fastställt beskattningskostnaderna för år 2014. År 2014 är kostnaderna 468 012 656,05 euro, vilket är en ökning på omkring 1,05 procent jämfört med fjolåret. Statens andel av kostnaderna är 58,6 procent, kommunernas 30,8 procent, församlingarnas 4,7 procent och Folkpensionsanstaltens 5,9 procent. Andelarna har fastställts i 30 § i lagen om Skatteförvaltningen. De enskilda kommunernas andel påverkas av kommunalskattens och samfundsskattens belopp samt invånarantalet på det sätt som bestäms i 31 § i lagen om Skatteförvaltningen.

Kostnaderna dras av kvartalsvis (mars, juni, september och december) i samband med de periodiska redovisningarna. De belopp som dras av framgår också av utanordningsspecifikationerna för dessa månader.

Skattekostnaderna för i år har uppdaterats i den kommunvisa uppföljningen av skatteinkomster i Skatteförvaltningens webbtjänst för skattetagare.

Fastighetsskatten år 2014

I mars publicerade Skatteförvaltningen förhandsuppgifter om fastighetsskatten år 2014. Förhandsuppgifter för de enskilda kommunerna finns på www.skatt.fi > Tjänster för skattetagare > Kommunerna > Beskattningsuppgifter.

Enligt Skatteförvaltningens preliminära statistik uppgår den fastighetsskatt som ska debiteras i år till cirka 1 538 miljoner euro. Jämfört med fjolåret är det en ökning på 170 miljoner euro, dvs. 12 procent. Det slutliga beloppet fastställs i höst när beskattningen blir klar. Den influtna fastighetsskatten för 2014 förutspås uppgå till cirka 1 510 miljoner euro.

Ökningen av fastighetsskatten förklaras främst av att grunderna för värderingen av fastigheter ändrades i fastighetsbeskattningen år 2014. Enligt Skatteförvaltningens statistik ökade beskattningsvärdena för markområden med i snitt 8,7 procent och för byggnader med 9,9 procent.

Ökningen av beskattningsvärdena varierar dock mellan de olika kommunerna, på grund av värderingsgrundernas natur. I fråga om byggnader gällde de proportionellt sett största höjningarna gamla byggnader som används för boende. I fråga om markområden blev höjningarna proportionellt sett störst på områden där markområdena tidigare värderats lägst. När man utöver de höjda beskattningsvärdena också beaktar höjningarna av skattesatserna, ökade fastighetsskattebeloppet i cirka 30 kommuner med över 30 procent jämfört med 2013. De stora proportionella ökningarna förklaras av att kommunerna i fråga också höjde sina skattesatser proportionellt sett mycket.

Totalt 90 kommuner höjde sin allmänna fastighetsskattesats för 2014 och 87 kommuner höjde sin fastighetsskattesats för byggnader som används för stadigvarande boende. Den kraftiga ökningen kan också delvis förklaras av att 40 000 nya fastigheter började omfattas av fastighetsskatt när värderingsgrunderna höjdes. Tidigare hade ingen fastighetsskatt tagits ut för dessa fastigheter för att skattebeloppet varit så litet.

Bättre tillgång till uppgifter om fastighetsskatten

Med stöd av den lagändring (813/2013) som trädde i kraft 1.12.2013 har kommunerna fått rätt att beställa utförligare fastighetsskatteuppgifter av Skatteförvaltningen för kommunens registerföring och bevakningen av skattetagarnas rätt.

Genom lagändringen har det blivit lättare för kommunerna att kontrollera de uppgifter som fastighetsbeskattningen baserar sig på och jämföra dem med kommunens egna uppgifter. Dessutom kan felaktiga uppgifter rättas. Uppgifter rättas och ges till Skatteförvaltningen enligt överenskommelse med den lokala skattebyrån.

Kommunerna kan beställa följande uppgifter av Skatteförvaltningen för sin registerföring och för bevakningen av skattetagarnas rätt:

1. uppgifter om kommunens fastighetsskatte-skyldiga och identifieringsuppgifter för dem
2. sådana uppgifter om fastigheters mark på kommunens område som gäller identifiering av en fastighet, typ av plan, areal, byggrätt och användningsändamål samt de övriga uppgifter om marken som har använts som grund för beräkning av beskattningsvärdet och uppgifter om beskattningsvärdet för mark och vattenkraft och om fastighetsskatten

3. sådana uppgifter om byggnader på kommunens område som gäller identifiering eller har använts som grund för beräkning av beskattningsvärdet samt uppgifter om byggnadens beskattningsvärde, användningsändamål och fastighetsskatt.

Skatteförvaltningen levererar uppgifterna till de enskilda kommunerna endast en gång per skatteår. Kommunen har dock rätt att överlåta uppgifterna till kommunens övriga myndigheter för ovan nämnda användningsändamål.

Utförliga uppgifter för skatteåret 2013 kan beställas elektroniskt på en beställningsblankett som finns på kommunerna.net och under [Länkar](#) på Skatteförvaltningens tjänster för skatteta-gare. Närmare anvisningar om beställningen och villkoren för utlämnande av uppgifter finns i meddelandena i anknnytning till blanketten.

Uppgifterna för skatteåret 2013 kan beställas ända tills fastighetsbeskattningen för 2014 slutförts. Uppgifterna för skatteåret 2014 kan beställas ända tills fastighetsbeskattningen slutförts i september 2014. Närmare information om beställningen av uppgifterna för 2014 ges senare.

Informationsskyldighet för byggbranschen 1.7.2014

I syfte att bekämpa den grå ekonomin införs 1.7.2014 en skyldighet att månatligen lämna uppgifter om beställda byggtreprenader. Uppgifter ska lämnas om byggtreprenader vars moms fria anskaffningspris är minst 15 000 euro och om arbetstagare som arbetar på en gemensam byggarbetsplats.

Skyldigheten att lämna uppgifter gäller alla som beställer byggtreprenader, dvs. också kommuner, samkommuner och kommunala bolag. Kommunerna har skäl att senast nu ta del av [Skatteförvaltningens anvisning](#) om skyldigheten att lämna uppgifter. Kommunerna behöver fundera ut hur uppgifterna ska lämnas i praktiken. Troligen kommer det att behövas ändringar i till exempel datasystemen så att uppgifterna kan lämnas så smidigt som möjligt.

Beställaren ska ge uppgifter om byggtreprenaden vid beställning av en sådan byggtjänst som avses i lagen om mervärdesskatt. Uppgifter om arbetstagarna ska lämnas av den huvudsakliga genomföraren av byggprojektet om det uppstått en gemensam byggarbetsplats enligt [arbetarskyddsmyndigheternas anvisning](#) (på finska). Om ingen huvudsaklig genomförare utsetts är det byggherren, dvs. till exempel kommunen, som är skyldig att ge uppgifter om arbetstagarna.

Under [Anmälningar om byggande](#) på skatt.fi finns Skatteförvaltningen material om skyldigheten att lämna uppgifter om byggtjänster.

FCG ordnar under våren utbildning på olika håll i landet om den utvidgade skyldigheten att lämna uppgifter.

Rättspraxis i skattefrågor

Verksamhetsöverlåtelse i kommunal verksamhet

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i sitt beslut om kommunal fastighets- och uthyrningsverksamhet (HFD:2014:29) att man inte ur direktivet om företagsarrangemang kan härleda någon grund för att tillämpa principerna för verksamhetsöverlåtelse enligt näringskattelagen på kommunens skattefria verksamhet.

Centralskattenämnden har därefter gett ett förhandsavgörande [KVL 8/2014](#) enligt vilket näringskattelagens bestämmelser om verksamhetsöverlåtelse eller de principer som framgår av lagen inte kunde tillämpas i en situation där staden A överförde näringsverksamhet som staden utövade på sitt eget område, och som därför var befriad från skatt, till ett aktiebolag som bildades för ändamålet. Centralskattenämnden hänvisar i sina motiveringar förutom till HFD:s beslut också till direktivet om företagsarrangemang som tillämpas under förutsättning att bolaget utan valmöjlighet är skyldigt att betala samfundsskatt (näringsverksamhet som kommunen bedriver inom sitt eget område är skattefri). Centralskattenämndens beslut har inte vunnit laga kraft.

Näringskattelagens paragrafer om verksamhetsöverlåtelse och andra företagsarrangemang bygger på direktivet om företagsarrangemang, och i lagen om överlåtelseskatt finns hänvisningar till dessa bestämmelser. Utgående från besluten kan befrielse från överlåtelseskatt enligt 43 § i näringskattelagen (skattefrihet vid verksamhetsöverlåtelse) inte tillämpas på bolagisering av kommunens skattefria verksamhet, eftersom förutsättningarna för verksamhetsöverlåtelse inte uppfylls. Huruvida bestämmelserna om verksamhetsöverlåtelse kan tillämpas på bolagisering av näringsverksamhet som bedrivs av kommunen har alltså ännu inte avgjorts genom något lagkraftvunnet beslut. Bolagisering av näringsverksamhet som omfattas av kommunernas bolagiseringsskyldighet är dock enligt övergångsbestämmelserna i kommunallagen befriade från överlåtelseskatt till slutet av 2014, om bolagiseringen sker i form av apportöverlåtelse.

Besluten kan påverka överlåtelseskatten också vid företagsarrangemang som genomförs av andra kommunala aktörer (också till exempel fusioner baserar sig på samma direktiv om företagsarrangemang). Skatteförvaltningen kommer att uppdatera sina skatteanvisningar om företagsarrangemang under 2014. Kommunerna står inför en situation där företagsarrangemang inom kommunkoncernen kan beskattas hårdare än motsvarande företagsaktörer. Kommunförbundet håller på att bereda en ändring av lagstiftningen till denna del, men det finns skäl för

kommunerna att beakta den nya rättspraxisen vid planeringen av företagsarrangemang.

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn 09 771 2085, 050 5222 789
Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603

Statsandelar

Statsandelsreformen 2015

Utredningsmannens förslag och huvudsakliga riktlinjer

Utredaren Arno Miettinen har fortsatt finslipa sitt förslag och har också gjort kommunvisa provkalkyler, först på 2013 års nivå i samband med det preliminära förslaget. Kalkylerna har sedan justerats till 2014 års nivå i januari 2014 i samband med det slutliga utkastet. I slutskedet har förslaget och kalkylerna flera gånger behandlats av Ministergruppen för förvaltning och regional utveckling (HALKE). Enligt tidsplanen är det meningen att reformen ska träda i kraft 1.1.2015. Det är tänkt att den slutliga regeringspropositionen ska överlämnas i april och att riksdagen behandlar och godkänner den under den pågående vårsessionen.

I juni 2013 beslutade HALKE att finansieringen av utbildningen på andra stadiet lämnas utanför reformen och att finansieringen fortsättningsvis beviljas utbildningsanordnarna. I oktober–december beslutade HALKE att reformen skulle få en övergångsperiod på fem år och att förslaget skulle skickas på remiss till kommunerna. Finanspolitiska ministerutskottet beslutade i oktober–november 2013 att kommunandelen i yrkeshögskolereformen skulle hänföras till finansministeriets och undervisning- och kulturministeriet statsandelar i form av en nedskärning, att fastighetskatten för kraftverk delvis skulle beaktas i utjämningen av statsandelar och att anslagen för understöd för anläggningsprojekt som gäller läroanstalter och allmänna bibliotek skulle läggas till statsandelsgrunderna. Till övriga delar är utredningsmannens centrala förslag till största delen de samma som i det preliminära förslaget och förenliga med HALKE:s beslut i juni 2013.

HALKE:s riktlinjer för statsandelsreformen är följande:

- 1) Tyngdpunkten i systemet överförs från utjämning av kostnader till utjämning av inkomster.
- 2) Systemet ska förenklas genom en betydande minskning av antalet beräkningskriterier och genom eliminering av överlappningar.
- 3) Också i fortsättningen ska statsandelarna till stor del bygga på kommuninvånarnas åldersstruktur och sjukfrekvens, och innehållet i dessa kriterier ska ses över.
- 4) Graderingarna i bestämningsgrunderna slopas, vilket gör systemet mer kostnadsneutralt vid sammanslagningar.
- 5) Bestämningsgrunden för personer med främmande språk som modersmål utvidgas till att gälla hela befolkningen.
- 6) Systemet görs mer sporrande genom inkomstutjämningen, genom att graderingarna i bestämningsgrunderna slopas och genom att tätortsstrukturkriteriet ersätts med självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser.
- 7) Justeringen av kostnadsfördelningen bibehålls som en del av systemet. Målet är att justeringen ska göras oftare.
- 8) Det nya systemet införs år 2015. En övergångsperiod kan behövas för att jämna ut förändringar mellan kommuner.

Principerna för det nuvarande systemet, såsom kalkylerade kostnader, bestämning enligt åldersstruktur, övriga centrala graderingsgrunder samt uppföljningen och justeringen av kostnadsfördelningen kommer fortsättningsvis att gälla. Statsandelen för kommunal basservice kommer också i fortsättningen att beviljas primärkommuner. För att systemet ska bli mindre invecklat är det meningen att de nuvarande cirka 50 kriterierna skärs ner till elva. Samtidigt elimineras flera kriteriers överlappande verkningar.

Grundstrukturen i det nya systemet

Systemet består av följande delar:

1. Kalkylerade kostnader för basservice
2. Kommunernas självfinansieringsandel
3. Tilläggsdelar
4. Utjämning av statsandelarna på basis av skatteinkomster
5. Övriga öknings/minskningar av statsandelarna och övergångsutjämnings.

De kalkylerade kostnaderna för basservice (social- och hälsovård samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning) uppgår till cirka 25,2 miljarder euro och bestäms utgående från färre kriterier än nu. Det kommer inte att göras någon indelning i förvaltningsområden.

Kriterier

Det nya systemet har åtta kriterier:

- åldersstruktur (ny struktur)
- sjukfrekvens (ny definition)
- befolkningstäthet (utvidgas till hela landet)
- arbetslöshetsgrad (antalet arbetslösa ingår inte separat)
- främmande språk (utgående från hela befolkningen)
- tvåspråkighet (på ett nytt sätt)
- skärgårdsförhållanden (på ett nytt sätt)
- utbildningsbakgrund (nytt kriterium)

Definitionen av kriterierna och kostnadsandelarna (gamla/nya systemet) framgår av *bilaga 7*.

Ett nytt kriterium blir **utbildningsbakgrund** (andelen invånare utan examen bland kommunens 30-54-åriga invånare). Sjukfrekvensen, som tidigare baserat sig på antalet sjuk-/invalidpensionärer under 55 år, kommer att bestämmas på ett helt nytt sätt. Statsandelen enligt sjukfrekvensen bestäms efter reformen kommunvis utgående från 12 **vanliga folksjukdomar** som enligt undersökningar har visat sig ha stora kostnadseffekter. Det betyder naturligtvis att åldersstrukturen får betydligt mindre vikt. Det kommer att finnas koefficienter för hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialvård, vilka baserar sig på åldersstrukturen, samt

koefficienter för hälso- och sjukvård och äldreomsorg, vilka baserar sig på folksjukdomar. Sjukfrekvensens andel beaktas nästan som sådan enligt undersökningar av Institutet för hälsa och välfärd (THL). I sjukfrekvenskoefficienten beaktas utöver sjukdomar också antalet sjuk-/invalidpensionärer under 55 år för hälso- och sjukvårdens och socialvårdens del.

Grundpriser för de kalkylerade kostnaderna för basservice bestäms separat för följande åldersgrupper:

- 1) 0-5-åringar
- 2) 6-åringar
- 3) 7-12-åringar
- 4) 13-15-åringar
- 5) 16-18-åringar,
- 6) 19-64-åringar
- 7) 65-74-åringar,
- 8) 75-84-åringar,
- 9) 85-åringar och äldre.

Den nya sjukfrekvenskoefficienten bildas med hjälp av den kommunvisa frekvensen och kostnadsvikterna för följande 12 **folksjukdomar**: diabetes, epilepsi, psykos, reumatism, bronkialastma, blodtryckssjukdomar, kranskärlssjukdom, Chrohns sjukdom, demens, cancer, neurologiska sjukdomar och rytmstörningar i hjärtat. Sjukdomarnas vikt inom hälso- och sjukvården och socialvården framgår av bilaga 8.

Främmande språk får större vikt då kriteriet kommer att gälla hela befolkningen (för närvarande bara 6-15-åringar). Inom basservicen kvarstår självfinansieringsandelen per invånare som beräknas enligt den nationella statsandelsprocenten (26,8 % enligt provberäkningar).

Kalkylerade kostnader

Kommunens kalkylerade kostnader bestäms utgående från grundpriserna enligt åldersgrupp, grundpriset för sjukfrekvensen och grundpriset för sex andra kriterier, en kommunspecifik koefficient och kommunens invånarantal.

Åldersgrupper: invånarantalet i åldersgruppen x grundpriset.

Sjukfrekvens: kommunens invånarantal x grundpriset x sjukfrekvenskoefficienten
Övriga kriterier: kommunens invånarantal x grundpriset x koefficienten för kriteriet

Statsandelen beräknas genom att kommunens självfinansieringsandel (3 416,39 €/inv. enligt provberäkningarna) dras av från kommunens kalkylerade kostnader. Grundpriserna enligt provberäkningarna framgår av bilaga 9. Enligt provberäkningarna är statsandelen för kommunal basservice cirka 6,7 miljarder euro.

Tilläggsdelar i det nya systemet

Den nuvarande allmänna delen per invånare ersätts med **tilläggsdelar**, varvid de nuvarande kriterierna blir färre. Det kommer att finnas tre tilläggsdelar. Av de nuvarande faktorerna kvarstår avsidens läge och samernas hembygdsområde (sammanlagt omkring en tredjedel av tilläggsdelarnas vikt). Avsidens läge får dubbel vikt jämfört med den nuvarande, men samtidigt slopas graderingen. Resten av tilläggsdelarna fördelas helt utgående från det nya kriteriet självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser, som gäller alla kommuner. Tätortsstruktur tillägget slopas i sin nuvarande form. Kriteriets vikt minskades med en femtedel i slutskedet av beredningen till förmån för avsidens läge. Avsidens läge väger ungefär lika mycket i det nya systemet som i det nuvarande, när man beaktar att den nuvarande fjärrortskoefficienten för social- och hälsovården överförs till tilläggsdelarna. I tilläggsdelarna har kommunen ingen självfinansieringsandel. Grundpriset per invånare i tilläggsdelarna framgår av bilagorna. Tilläggsdelarna kommer enligt provberäkningarna att uppgå till cirka 309 miljoner euro.

Kommuner med skärgårdsdelar tilldelas inga extra pengar i det nya systemet, men tvåspråkiga kommuner kommer att få ett tvåspråkighetstillägg som dimensionerats med beaktande av den höjning för svenskspråkig befolkning som ingår i det nuvarande systemet.

Utjämningsperiod

Ett nytt drag i reformen är att **inkomstutjämningsperioden får större tyngd** genom att över 720 miljoner euro (134 €/invånare) överförs från kostnadsutjämningsperioden till den kalkylerade utjämningsperioden av skatteinkomster. Det är tänkt att den nuvarande utjämningsgränsen på 91,8 procent ska höjas till 100 (se figur i *bilaga 10*). Av de kalkylerade intäkterna från fastighetsskatten för kraftverk föreslås hälften beaktas i utjämningsperioden. I utjämningsperiodstillägg får kommunen 80 procent av skillnaden mellan den kalkylerade skatteinkomsten och utjämningsgränsen. Det innebär att utjämningsperiodstillägget minskar betydligt i kommuner med de lägsta skatteinkomsterna, eftersom det för närvarande inte finns någon självrisandel. I utjämningsavdrag betalar kommunen 30 procent av den del som överstiger utjämningsgränsen utökad med överskridningens naturliga logaritm, varvid utjämningsavdraget blir progressivt och inte fast (37 %), vilket det är för närvarande (variationsintervall 30–38,1 %). Utjämningsavdragen blir större än utjämningsperiodstilläggen, varvid skillnaden dras av från alla kommuner till samma belopp per invånare så att utjämningsperioden blir kostnadsneutral i förhållandet mellan staten och kommunerna. Antalet kom-

muner som får utjämningsavdrag halveras jämfört med nuläget.

Statsandelarna totalt

När man beaktar statsandelen för kommunal basservice enligt provberäkningarna (6,7 md €), tilläggsdelarna (0,31 md €), utjämningsperioden (0,67 md € netto) och de övriga poster som inverkar på statsandelen (0,89 md € netto), uppgår statsandelarna till sammanlagt 8,6 miljarder euro.

Finansieringen av basservicen kommer att påverkas av HALKE:s beslut om att det kostnadsneutrala genomförandet av yrkeshögskolereformen delvis ska hänföras till statsandelen för kommunal basservice. Beslutet innebär att statsandelsprocenten för kommunal basservice minskar ytterligare.

Av kommunernas självfinansieringsandel för yrkeshögskolorna (455 miljoner euro) hänförs 36 procent (164 miljoner euro) till basservicen, resten till utbildningen på andra stadiet.

De redan avgjorda nedskärningarna för 2015 och eventuella nya nedskärningar eller utvidgningar av statsandelsåliggandena påverkar statsandelen för 2015. Statsandelen påverkas också av förändringar i kostnadsnivån, i invånarantalet och i antalet prestationer.

Övergångsperiod

En övergångsperiod på fem år har föreslagits för reformen. Under de två första åren begränsas förändringen till 50 euro per invånare. I sin helhet ser övergångsperioden ut som följer:

- 1:a året: 50 euro/inv.
- 2:a året: 50 euro/inv. (total förändring 100 euro/inv.)
- 3:e året: 80 euro/inv. (total förändring 180 euro/inv.)
- 4:e året: 80 euro/inv. (total förändring 260 euro/inv.)
- 5:e året: 120 euro/inv. (total förändring 380 euro/inv.)

Övergångsutjämningsperioden räknas ut på 2014 års nivå så att de nuvarande statsandelarna för 2014 jämförs med statsandelarna för 2014 som beräknats utgående från de nya bestämningsgrunderna. Kalkylen tillämpas under hela övergångsperioden utan justeringar. Om kommunen enligt kalkylerna vinner 80 euro per invånare, minskas statsandelarna för 2015 med 30 euro per invånare (kommunen får 50 euro mer per invånare). Om kommunen enligt kalkylerna förlorar 80 euro per invånare, höjs statsandelarna för 2015 med 30 euro per invånare (kommunen går miste om 50 euro per invånare).

Hemkommunsersättningarna föreslås få en egen övergångsperiod på fem år under vilken förändringarna utjämnas.

Justeringen av kostnadsfördelningen

Det är meningen att justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna ska kvarstå, men att justeringen ska bli årlig. Statsandelsgrunderna hålls då bättre uppdaterade och ingen betydande eftersläpning uppstår, vilket innebär att stora statsandelsbelopp inte längre behöver betalas på en gång. Den första justeringen av kostnadsfördelningen görs dock år 2016 på basis av kostnaderna år 2013.

Provberäkningarna

Provberäkningarna på 2014 års nivå skickades till kommunerna i samband med begäran om utlåtande. Enligt provberäkningarna (2014 års nivå) kommer kommuner med mindre än 10 000 invånare att förlora på reformen, medan större kommuner vinner på den. På landskapsnivå är förlusterna störst i Egentliga Finland, Satakunta, Egentliga Tavastland, Birkaland och Lappland. De största förlusterna för enskilda kommuner är över 500 euro per invånare (8 kommuner). I 30 kommuner blir förlusten mer än 300 euro per invånare. Totalt 192 kommuner går miste om statsandelar. Den största vinsten är 300 euro per invånare (en kommun). I 23 kommuner blir vinsten mer än 150 euro per invånare. Sammanlagt 112 kommuner vinner på reformen.

Förändringar enligt kommunstorlek:

	1000 €	€/invånare	Inverkan på skattesatsen (procentenheter)
* under 2000 inv.	9 331	- 201	1,8
* 2 001–6 000 inv.	-37 886	- 85	0,7
* 6 000–10 000 inv.	-39 388	- 91	0,7
* 10 001–20 000 inv.	-15 421	- 11	0,2
* 20 001–40 000 inv.	10 307	12	-0,1
* 40 001–100 000 inv.	10 976	11	-0,1
* över 100 000 inv.	79 729	40	-0,2
Sammanlagt	- 995	0	0,0

Den största kalkylerade höjande effekten på inkomstskattesatsen är +6,0 procentenheter och den största sänkande effekten är -2,7 procentenheter. För 34 kommuner är effekten mellan +2,50 och +6,00 procentenheter och för 26 kommuner mellan -1,00 och -2,70.

Utredarens preliminära förslag

Utredarens preliminära förslag till regeringsproposition om statsandelsreformen blev klar i slutet av januari 2014 och skickades till kommunerna på remiss 4.2.2014. Kommunerna hade tid på sig till 4.4.2014 att ge ett utlåtande. Till utlåtandet har bifogats nya beräkningar på 2014

års nivå, vilka ändrats i någon mån jämfört med de beräkningar som ingick i det preliminära förslaget i december 2013. Bland annat har de kalkylerade kostnaderna för kommunal basservice ökat med cirka 970 miljoner euro och utjämningen av statsandelarna på basis av skatteinkomster har beräknats på 2014 års nivå utgående från skatteuppgifterna för 2012. Också de kommunvisa uppgifterna om mängd och prestationer har givetvis förändrats då basåret ändrats. År 2014 har det också gjorts nya statsandelsnedskränningar på 362 miljoner euro som det fattats beslut om redan tidigare. Alla dessa faktorer tillsammans påverkar beräkningsresultaten för de enskilda kommunerna jämfört med de kalkyler som presenterades i december.

Kommunförbundets utlåtande

Kommunförbundets styrelse har behandlat reformförslaget vid sitt sammanträde 6.3.2014 och godkänt förbundets utlåtande. Det centrala innehållet i utlåtandet stöder utredarens förslag. I utlåtandet sägs bland annat följande (ställningstagandena finns i sin helhet i bilaga 11):

- I fråga om systemets struktur och till merparten också i fråga om kriterierna och med tanke på helheten är reformförslaget lyckat och möjligt att genomföra.
- Systemet bör vara rättvist för kommunerna och stödja finansieringsprincipen. I bedömningen bör statsandelsnedskärningarna beaktas. Därför måste reformen behandlas i grundlagsutskotten. Statsandelssystemet bör trygga ett effektivt tillhandahållande av kommunala tjänster i hela landet med en rimlig skatte- och avgiftsbörda
- Vissa punkter, såsom den drastiska minskningen av åldersgruppernas vikt, sjukdomsurvalet och vissa kriterier kräver fler motiveringar och tilläggsutredningar.
- Självrisken i utjämningen föreslås bli mindre och skatteunderlaget i utjämningen bör vara så brett som möjligt.
- Bestämningsgrunden avsides läge bör ses över i syfte att minska förlusterna för vissa kommuner. Fjärrortstalet bör ses över helt och hållet i följande skede.
- Det fortsatta reformarbetet bör inledas utan dröjsmål i syfte att utreda och korrigera de brister som kvarstår i förslaget.

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn (09) 771 2085, 050 522 2789

Benjamin Strandberg, tfn (09) 771 2082, 050 594 0603

Kommunsektionens utlåtande 107/2013, bilaga 12 Värdkommunsmodellens inverkan på koncernbokslutet

Begäran om utlåtande

Värdkommunen A, avtalskommunen B och samkommunen C har tillsammans bett Kommunsektionen ge ett utlåtande om eliminering av bokföringstransaktioner mellan samarbetsområdets kommuner och samkommunen i koncernbokslutet samt om kraven på rapportering av samkommunens s.k. kommunfakturering.

Värdkommunen A och avtalskommunen B har genom ett samarbetsavtal avtalat om att värdkommunen sköter den lagstadgade social- och hälsovård inklusive specialiserade sjukvård som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla. Tjänsterna inom den specialiserade sjukvården produceras av en samkommun där båda kommunerna är medlemmar.

Värdkommunen A ansvarar för samarbetsområdets ekonomi. För organiseringen av verksamheten har beställar-utföraruppgifterna för samarbetsområdet åtskiljts i A:s bokföring. De ömsesidiga fordrings-, skuld- och resultaträkningsposterna i värdkommunens koncern behandlas mellan värdkommunen och samkommunen så att samkommunen fakturerar värdkommunen A för specialiserade sjukvård och viss primärvård som ges invånare i avtalskommunen B.

Sökanden frågade hur faktureringspraxisen ska beaktas i koncernbokslutet.

Ska värdkommunen A i sitt koncernbokslut eliminera alla köp av samkommunen enligt sin egen bokföring eller ska köp som gäller A:s invånare elimineras?

Hur ska avtalskommunen B i sitt koncernbokslut behandla och eliminera samkommunens försäljning som faktiskt gäller B och inte värdkommunen A?

Dessutom frågade sökanden om samkommunen utgående från sin egen bokföring ska kunna rapportera medlemskommunernas eller service-tillhandahållarnas betalningsandelar.

Motiveringar

I den allmänna anvisningen om upprättande av koncernbokslut för kommuner och samkommuner ingår inga särskilda anvisningar om hur värdkommunsmodellen ska behandlas i koncernbokslutet.

I koncernbokslutet ska kommunkoncernens resultat och ekonomiska ställning presenteras som om concernsamfunden utgjorde en enda bokföringsskyldig. Effekten av koncerninterna poster som hänför sig till transaktioner mellan concernsamfunden ska därför elimineras (BokfL 6 kap. 7 § 1 mom.). Poster som ska elimineras är bland annat concernens interna intäkter och kostnader samt intern vinstutdelning, concernsamfundens inbördes fordringar och skulder samt concernens internvinster.

Interna poster förorsakade av affärstransaktioner mellan concernsamfunden och en samkommun elimineras i koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen till den del som motsvarar medlemsandelen i grundkapitalet.

I rekommendationen Mall för kontoplan i kommuner och samkommuner (2013) ges anvisningar om bokföringen och statistikföringen beträffande värdkommuner och avtalskommuner inom samarbetsområden. Enligt rekommendationen bokför värdkommunen alla kostnader för och intäkter av tillhandahållandet av tjänsten.

Utlåtande

I det fall som beskrivs i ansökan bokförs affärshändelser mellan samkommunen och värdkommunen A samt affärshändelser mellan värdkommunen A och avtalskommunen B. Värdkommunen A vidarefakturerar avtalskommunen för dess andel av de tjänster som köpts av samkommunen. Därför uppstår inga affärshändelser mellan samkommunen och kommun B, trots att en del av samkommunens försäljning de facto gäller kommun B:s invånare.

Värdkommunen A eliminerar i sitt koncernbokslut alla köp av samkommunen i proportion till sin egen ägarandel. För avtalskommunen B uppstår inga affärshändelser som ska elimineras gentemot samkommunen.

I samkommunens fakturering ska kraven i bokföringslagen och mervärdesskattelagen samt Skatteförvaltningens anvisningar beaktas. I rapporteringen ska också beaktas de krav som ställts på faktureringen och rapporteringen i samarbets- och serviceavtalet.

Det hör till god bokföringssed att ordna bokföringen så att den också ger frivilliga uppgifter som förutsätts i avtal. Om det inte går att få de uppgifter som behövs för koncernbokslutet ur samkommunens bokföringssystem ska uppgifterna tas fram och avstämmas på något annat sätt med tanke på elimineringarna i koncernbokslutet.

Genom samarbetsavtalet har parterna kommit överens om att skyldigheten att tillhandahålla tjänsterna överförs till samarbetsrådets värdkommun A. De tjänster som köps eller produceras för avtalskommunerna medför därmed större utgifter för värdkommunen och de tjänster som säljs innebär ökade inkomster. I noterna till bokslutet ska ges en utredning om hur samarbetsområdet inverkar på kommunens och samkommunens bokslut med tanke på jämförbarheten med tidigare års bokslut.

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn 09 771 2616, 0500 476 747

Bokföringsnämndens utlåtande om hantering av ett ränteswapavtal i anknytning till banklån i bokslutet

Bokföringsnämnden har 11.3.2014 gett ett utlåtande 1912/2014 om hantering av ett ränteswapavtal i anknytning till banklån i bokslutet.

Utlåtandet gäller hur ränteswapavtal behandlas i bokföringen och presenteras i noterna enligt finländsk bokföringspraxis. De principer som anges i utlåtandet kan tillämpas också i kommuner och samkommuner, där ränteswapavtal är mycket vanliga.

Noter

Utgående från BokfF 2:2.3 § gäller att om derivatinstrumenten inte med stöd av 5 kap. 2 a § i bokföringslagen har värderats till verkligt värde, skall i fråga om varje derivatslag som en not till bokslutet tas upp derivatens verkliga värde, om det kan fastställas tillförlitligt, samt uppgifter om derivatanvändningens omfattning och art (BokfF 2:2.3 §). – Denna bestämmelse i BokfF är ett uttryck för skillnaden mellan ett förfarande enligt BokfL 5:2 § och värdering på det sätt som avses i BokfL 5:2a §. Nämnden anser att man med stöd i BokfL 3:2.1 § bör presentera ytterligare en not gällande arrangemanget med ränteswapavtalet, om arrangemanget utgår från lånekonventionerna eller övriga villkor till sitt belopp eller sin art är väsentligt. Till de omständigheter som ska meddelas i noterna hör minst de centrala villkoren för arrangemanget samt beloppen för ansvar som arrangemanget leder till och som inte har upptagits i balansräkningen.

Om användningsändamålet för något enskilt derivatavtal som anknyter till arrangemanget har ändrats helt eller delvis till exempel från säkrande till icke-säkrande ska en not om detta ändrade användningsändamål presenteras (BokfF 2:2.3 §). Om man till exempel tidigare har berättat att ränteswapavtalen är säkrande ska en redogörelse lämnas för avtalens ändrade karaktär. Beskrivningen och uppgifterna ges som noter eller i det avsnitt i verksamhetsberättelsen som beskriver risker.

Man kan presentera uppgifter om värdering av derivatavtalen och övriga omständigheter gällande avtalen **till exempel** på följande sätt:

Derivaten innehåller ränteswapavtal i anknytning till lånen. Dessa har ingåtts för säkring av ränteutgifterna. Den rörliga räntan på långfristiga lån har därmed bundits till en fast ränta genom ett ränteswapavtal. Ansvaret till följd av uppsagda derivatavtal har upptagits som kortfristiga skulder i balansräkningen.

De gällande avtalen har beskrivits här nedanför.

Räntederivat	2012	2011
<i>Ränteswapavtal 1</i>		
<i>Nominellt värde som motsvarar Bullet-lånekapitalet 31.12</i>	10 000 000	10 000 000
<i>Avtalet förfaller till betalning 11.11.2024</i>		
<i>Rörlig ränta: 3 mån.Euribor + n %</i>		
<i>Fast ränta: 4,0 %</i>		
<i>Verkligt värde (enligt bankens anmälan)</i>	-1 000 000	-1 500 000
<i>Ränteswapavtal 2 (Ingått för att fixera ränteutgifterna för ett lån till samma belopp; anknyter inte längre till lånet eftersom lånekapitalet är helt betalt)</i>		
<i>Återstående nominellt värde</i>	2 000 000	2 000 000
<i>Avtalet förfaller till betalning 10.10.2017</i>		
<i>Rörlig ränta: 3 mån.Euribor + n %</i>		
<i>Fast ränta: 4,5 %</i>		
<i>Verkligt värde (enligt bankens anmälan)</i>	- 450 000	- 600 000
<i>Maximalt ansvar</i>	200 000	240 000

Åren 2013 – 2017 kommer derivatinstrumenten att orsaka en årlig finansieringskostnad på högst 40 000 euro. Detta förutsätter att 3 mån.Euribor är 0 %. Om den rådande räntenivån är högre är räntekostnaden på motsvarande sätt lägre än detta (vid en ränta på 1 % är den årliga räntan 20 000 euro). Då 3 mån.Euribor är minst 2,5 % uppstår inga finansieringskostnader.

Länk till Bokföringsnämndens utlåtande 1912/2014:

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/c205ad5abdd3078cc225674000310e02/06ced6c998deaac1c2257cb0003b50ba?OpenDocument>

Bokföringsnämnden har tidigare gett ett utlåtande 1878/2011 om hantering av ränteswapavtal i bokslutet hos en s.k. liten bokföringsskyldig

<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/c205ad5abdd3078cc225674000310e02/77825eddf50b627dc225799700301122?OpenDocument>

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn 09 771 2018, 050 562 7687

Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603

Derivatkontraktens skyddande verkan

Den senaste tiden har det diskuterats i vilka fall derivat innebär ett skydd eller inte. Kommunerna och samkommunerna använder mest räntederivatinstrument och diskussionen beror troligen på att räntenivån länge har varit låg och att skyddsbehovet därför inte upplevts vara så stort som tidigare.

Det är ändå svårt att ställa upp en enhetlig modell eller kriterier för att fastställa derivatens skyddande verkan.

I princip är det möjligt att inte använda sig av några skyddsinstrument över huvudtaget. Det är också möjligt att skapa ett skydd på något annat sätt än genom derivatinstrument, exempelvis genom direkt fördelning/ändring av lånens räntebindning, genom en viktning av kort- och långfristiga lån eller genom en gradering av förfallodagarna för lånen. Man bör dock fatta beslut om och dokumentera dessa åtgärder för att de i efterhand ska kunna anses ha varit aktiva åtgärder i riskhanteringen.

I fråga om skyddet för enskilda kommuner bör man först definiera risken och objektet/objekten som man vill skydda och vilka verkningar som eftersträvas med åtgärden.

Ett enkelt exempel kan vara hur man förhåller sig till en räntehöjning på en procentenhet. För någon aktör har en sådan höjning ingen betydelse, medan en annan absolut kräver åtgärder. Ingen av dessa har absolut rätt eller fel, utan båda ser på saken ur sitt eget perspektiv.

Det finns alltså skillnader i kommunernas förhållningssätt till risker och i deras riskhanteringsförmåga och resurser. Redan detta begränsar möjligheterna att utfärda rekommendationer på ett allmänt plan, framför allt när det gäller konkreta skyddsåtgärder (ska skyddsinstrument användas eller inte, och i vilka fall), skyddsnivåer (hur stor del av lånet eller låneportföljen ska skyddas) eller vilka instrument som ska användas.

Saken försvåras ytterligare av skillnaderna i synen på hur marknaden utvecklas. Om till exempel ett lån med rörlig ränta omvandlas till ett lån med fast ränta kan det alltid finnas de som anser att omvandlingen är spekulation.

Varje kommun granskar dock sitt skyddsbehov utifrån sina egna utgångspunkter och resurser. Det viktigaste med tanke på kommunens verksamhet är förutsebarheten. Användningen av

derivatkontrakt får inte leda till ökade risker, utan slutresultatet bör vara en bättre förutsebarhet och inställningen att "det här kan vi leva med". Det innebär också att man inte kan förutsetta att användningen av derivat alltid fungerar på ett positivt sätt med tanke på marknadsutvecklingen när man beaktar om instrumenten ger ett skydd eller inte. Om användningen av derivatinstrument förbättrar och klargör förutsebarheten och det bedöms att användningen av derivatinstrument är ett bättre alternativ med tanke på kommunens verksamhet än om man låt bli att använda dem, är det fråga om skydd. I normallägen räcker det med ränteswapavtal samt räntetak- och räntegolvavtal, och avtal om räntekrage (collar) med tanke på förutsebarheten.

Vissa strukturer omfattar ytterligare egenskaper vars existens eller senare ikraftträdelse kan ändra den planerade riskexponeringen. Då marknadsförhållandena förändras kan instrument som tagits i bruk i skyddssyfte bli icke skyddande. Eftersom det kan finnas många olika sådana egenskaper kan man inte ge några uttömmande synpunkter på huruvida de är godtagbara eller fördelaktiga. En bra utgångspunkt är att man inte ska godkänna eller använda sådana instrument som man inte känner till, eller vars egenskapers inverkan inte kan förutses på ett tillförlitligt sätt.

Användningen av derivat är eller kan vara icke skyddande i följande situationer:

- **Det nominella värdet på derivatkontraktet/-kontrakten är större än det nominella värdet på lånet eller låneportföljen som åtgärden gäller.** I synnerhet finns det skäl att beakta förändringssituationer. Om man exempelvis har kommit överens med finansären att lånet och derivatinstrumentet bildar en helhet, bör man komma i håg att se över båda två om det sker förändringar i en av dem.
- **Så kallade strukturerade derivatinstrument som syftar till att utnyttja marknadsituationen.** Dessa instrument kan innehålla egenskaper vars existens eller senare ikraftträdelse kan ändra den planerade riskexponeringen. Man bör försäkra sig om att den verkan som kommunen eftersträvar uppfylls och bibehålls under alla omständigheter.

Balansskydd medför krav på uppföljningen av kontraktens nominella värde och kontraktstidsperioden. I synnerhet denna metod kräver att man beaktar hur eventuella förändringar inverkar på förhållandet mellan låne- och derivatkontrakten.

Närmare upplysningar:

Jan Björkwall, tfn 09 771 2018, 050 562 7687
Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603

Kostnadsstruktur 2.0 – Se vad servicen i din hemkommun kostar och jämför med andra kommuner

Kommunförbundet har lanserat en ny version av verktyget för visualisering av kostnaderna för kommunens olika uppgifter, **Kostnadsstruktur 2.0**. Applikationen visualiserar information om de enskilda kommunernas kostnader för olika uppgifter i 50 olika uppgiftsklasser (t.ex. specialiserad sjukvård, grundläggande utbildning, vård på ålderdomshem). I tjänsten kan du jämföra hur mycket pengar din hemkommun använder på dagvård, grundläggande utbildning eller andra tjänster.

I den nya versionen kan du nu också studera kostnaderna per invånare och föra över material i form av figurer direkt till dina egna presentationer. Du kan också jämföra kostnaderna för en viss tjänst med en annan kommun, med genom-

snittet för landskapet eller kommuner av samma storleksklass eller med genomsnittet för hela landet.

Observera att applikationen inte fungerar med Internet Explorer (fungerar med alla andra webbläsare).

<http://www.kommunerna.net/sv/databanker/statistik/kostnadsstruktur/Sidor/default.aspx>

Närmare upplysningar:

Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603
Jan Björkwall, tfn 09 771 2085, 050 522 2789

Uppgifter om barnskyddstjänsternas effekt samlas in

I kommunalekonomiska enhetens forskningsprojekt har ett mått tagits fram för uppföljning av barnskyddstjänsternas effekt.

Måttet består av formulär som anställda inom barnskyddet, barnets föräldrar och barnet självt fyller i när behovet av barnskydd ska utredas. Med hjälp av formulären kartläggs familjens belastning samt barnets och föräldrarnas resurser och välmående. De uppgifter som samlas in genom formulären ger jämförbara numeriska uppgifter om familjens situation.

Den första insamlingen av uppgifter har inletts 17.3.2014 och fortsätter till mitten av augusti. Mätningen upprepas våren 2015 i syfte att ta reda på om barnskyddstjänsterna har påverkat

familjens situation. Om tjänsterna minskat familjens belastning eller gett familjen mer resurser kan de anses ha haft effekt. Också färre meningsskiljaktigheter mellan arbetstagare och klient är ett tecken på en lyckad serviceprocess.

I insamlingen av uppgifter deltar Esbo, Joensuu, Kotka, Kouvola, Lahtis, Villmanstrand, Pielavesi, Björneborg, Raumo, Salo och Åbo. Forskningsprojektets slutrapport publiceras i slutet av våren 2015.

Närmare upplysningar:

Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603
Jan Björkwall, tfn 09 771 2085, 050 522 2789

Kommuninformationsprogrammet framskrider och den nya statistikrapporteringen inleds

Inom Finansministeriets kommuninformationsprogram håller de standardiserade datadefinitionerna på att bli klara och Statistikcentralens nya datainsamlingssystem ska snart tas i bruk. Programmet syftar till en automatiserad dataproduktion, standardiserade öppna data samt en enhetlig användning av data.

De JH-rekommendationer för kontoplan och verksamhetsställe som utvecklats inom kommuninformationsprogrammet ska skickas på remiss till de kommunala aktörerna senare under våren. Kommunernas uppgifts- och serviceklassificeringar som skapats inom programmet sänds samtidigt ut till kommunerna för kommentarer och en JHS-projektgrupp tillsätts för slutförandet av arbetet. Utöver kommentarerna testas användningen av de nya klassificeringarna i samband med kommunsektorns externa rapportering. Några kommunala aktörer med olika systemmiljöer har i detta skede valts ut som pilotprojekt. De nya JH-rekommendationerna ska godkännas av Delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen vid årsskiftet 2014/2015.

Inom ramen för kommuninformationsprogrammet ser Statistikcentralen över sitt datainsamlingssystem och informationsinnehållet. Statistikcentralen samlar in uppgifter om kommunernas och samkommunernas ekonomi enligt det nya innehållet från och med första kvartalet år 2015. De nya bokslutsrapporterna och den uppgiftsspecifika ekonomiska statistiken för år 2015 samlas in i början av år 2016. Insamlingen av data kommer i stort sett att följa de nuvarande tidsplanerna.

De största förändringarna i insamlingen av bokslutsuppgifter är att det i samband med kommunernas och samkommunernas bokslutsuppgifter också samlas in fullständiga bokslutsuppgifter för kommunkoncernerna och bokslutsuppgifter för kommunala affärsverk. Uppgifterna kommer att samlas in för första gången våren 2016 och gäller då statistikåret 2015. Se det detaljerade informationsinnehållet på kommunerna.net.

Det exakta informationsinnehållet och tidsplanen för insamlingen av uppgiftsspecifik ekonomisk statistik preciseras under våren 2014. Statistikcentralen och Kommunförbundet kommer att informera om tidpunkten för datainsamlingen och de kommande tidsplanerna.

Kommunerna och samkommunerna kan som stöd för planeringen och genomförandet av rapporteringen enligt eget övervägande använda sig av utkasten till rekommendationer som färdigställs i JHS-projektets slutskede. Inom ramen för kommuninformationsprogrammet kommer det senare att ordnas utbildning och ges anvisningar för införandet av de nya rekommendationerna. I början av maj ordnas utbildning om innehållet i Statistikcentralens datainsamling.

En naturlig tidpunkt för införandet av de nya JH-rekommendationerna är i samband med att kommunernas, samkommunernas eller ekonomiförvaltningens serviceleverantörer förnyar sina egna datasystem eller utvecklar sina miljöer för extern och intern rapportering. Med stöd av de nya JH-rekommendationerna kan man säkerställa en mer automatisk dataleverans än hittills med tanke på den externa rapporteringen. Inom programmet framställs också, delvis genom pilotprojekt, generaliserbara modeller för tillämpning av standarder och automatisk rapportering.

Läs mer om programmet på Finansministeriets wiki-sida [JulkICT](https://wiki.julkict.fi/julkict/kuntatieto) (på finska) <https://wiki.julkict.fi/julkict/kuntatieto>.

De senaste ändringarna i insamlingen av uppgifter på kommunerna.net:

<http://www.kommunerna.net/sv/sakkunnigtjans/ekonomi/klassificeringar-over-ekonomi-verksamhet/de-senaste-andringarna-beträffande-datainsamlingen/Sidor/default.aspx>

Närmare upplysningar:

Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603

Jan Björkwall, tfn 09 771 2085, 050 522 2789

Kommuninformationsprogrammet (nya uppgiftsklasser i statistiken över ekonomi och verksamhet)

Inom ramen för kommuninformationsprogrammet har Statistikcentralen sett över uppgiftsklasserna i statistiken över ekonomi- och verksamhet. De nya uppgiftsklasserna gäller från och med statistikåret 2015 (insamling av uppgifter våren 2016). Kommunerna bör följa upp kostnaderna enligt den nya uppgiftsklassificeringen redan från början av 2015, vilket innebär att ändringarna i uppföljningssystemen bör göras redan under 2014.

De största förändringarna gäller social- och hälsovården, där uppgiftsklasserna för bland annat handikappade och äldre har delats upp. Upp-

giftsklasserna för social- och hälsovårdsförvaltning samt undervisnings- och kulturförvaltning (201 och 301) slopas. Stora förändringar kommer också att ske i statistikföringen av affärsverk. Innehållsbeskrivningarna för uppgiftsklasserna klarnar inom den närmaste tiden. Närmare information om innehållsbeskrivningarna kommer så fort som möjligt att ges i infobladet Kommunalekonomi, på kommunerna.net och av Statistikcentralen. Inom kommuninformationsprogrammet ordnar Statistikcentralen i maj och september utbildning om förändringarna i statistiken. Det kan ske små ändringar i uppgiftsklassernas namn.

Allmän förvaltning

Social- och hälsovård:

~~Social- och hälsovårdsförvaltning (SLOPAS)~~

Anstalts- och familjevård inom barnskydd
Öppenvårdstjänster inom barnskydd
Annan barn- och familjevård
Hemvård (ej barnfamiljer)
Anstaltstjänster för handikappade
Boendeservice för handikappade med heldygnsomsorg
Annan service för handikappade
Anstaltstjänster för äldre
Boendeservice för äldre med heldygnsomsorg
Annan service för äldre
Miljö- och hälsoskydd
Tjänster som stöder sysselsättning
Specialtjänster inom missbrukarvården
Öppenvårdstjänster inom primärvården (ej mun- och tandvård)
Bäddavdelningsvård inom primärvården
Mun- och tandvård
Specialiserad sjukvård
Övrig social- och hälsovård

Undervisnings- och kulturverksamhet:

~~Undervisnings- och kulturförvaltning (SLOPAS)~~

Barndagvård
Förskoleundervisning

Grundläggande utbildning
Gymnasieutbildning
Yrkesutbildning
Fritt bildningsarbete vid medborgarinstitut
Grundläggande konstundervisning
Övrig undervisningsverksamhet
Biblioteksverksamhet
Idrott och friluftsliv
Ungdomsverksamhet
Musei- och utställningsverksamhet
Teater-, dans- och cirkusverksamhet
Musikverksamhet
Övrig kulturverksamhet

Övrig verksamhet:

Samhällsplanering
Byggnadstillsyn
Miljövård
Trafikleder
Parker och allmänna områden
Brand- och räddningsväsendet
Avbytarservice
Lokaler och uthyrning
Stödtjänster
Främjande av näringslivet
Vatten- och avlopp
Avfallshantering
Kollektivtrafik
Energiförsörjning
Hamnverksamhet
Jord- och skogsbrukslägenheter
Övrig verksamhet

Närmare upplysningar:

Benjamin Strandberg, tfn 09 771 2082, 050 594 0603
Jan Björkwall, tfn 09 771 2085, 050 522 2789

Referensarkitektur för kommunsektorns ekonomi- och personalförvaltning

Projektchef Jari Hintsala, Kuntien Tiera Oy

Referensarkitekturen för ekonomi- och personalförvaltningen är en beskrivning av den gemensamma målbilden för ekonomi- och personalförvaltningen i kommunerna. Kommunerna kan använda den för att utveckla verksamheten och datasystemen inom ekonomi- och personalförvaltningen.

I arbetet med att utveckla en övergripande arkitektur för kommunsektorn utarbetas och upprätthålls gemensamma beskrivningar av målbilden för stödfunktionerna inom serviceverksamheten, dvs. så kallade referensarkitekturer, av vilka en är referensarkitekturen för kommunernas ekonomi- och personalförvaltning. Referensarkitekturen stöder utvecklingen av kommunens verksamhet och hjälper kommunen att planera en egen målbild och utvecklingsväg så att kommunen bättre kan beakta den offentliga förvaltningens och de gemensamma arkitekturernas verkningar på kommunens verksamhet.

Målet för referensarkitekturen är att förenhetliga verksamheten inom ekonomi- och personalförvaltningen. Arkitekturen är avsedd att användas som vägledning i utvecklingen av ekonomi- och personalförvaltningens verksamhet och datasystem. Referensarkitekturen beskriver hur de allmänna verksamhetsprocesserna, intressentgrupperna, rollerna, den huvudsakliga informationen och datasystemstjänsterna fungerar som helhet inom ekonomi- och personalförvaltningen. Referensarkitekturen är en leverantörsneutral och produktberoende beskrivning av ekonomi- och personalförvaltningens målbild.

Kommunen kan uppnå många **fördelar** genom de enhetliga verksamhetsprinciper och verksamhetsförändringar som beskrivs i referensarkitekturen och genom enhetliga begrepp och enhetlig information som används gemensamt. I referensarkitekturen för ekonomi- och personalförvaltningen beaktas målen för kommuninformationsprogrammet och det som programmet gett. Det kommer att underlätta samordningen av information och effektivisera rapporteringen och an-

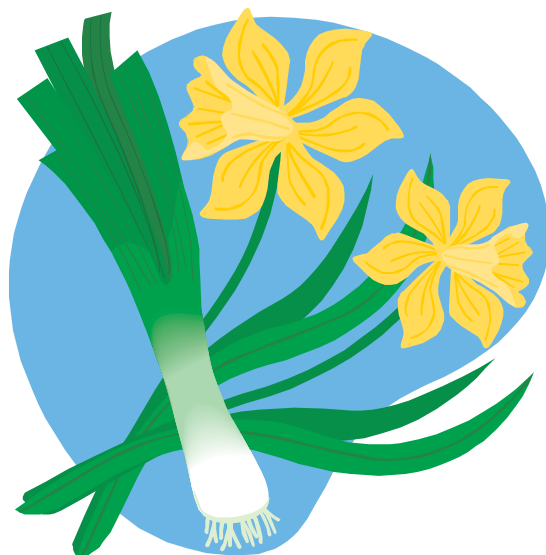
vändningen av informationen i kommunens ledning. I nationellt perspektiv blir det lättare att göra jämförelser mellan kommunerna, och statistikföringen och rapporteringen blir mer tillförlitlig. Ur kommunernas och tjänsteleverantörernas synvinkel kan verksamheten och tjänsterna utvecklas och tillhandahållas snabbare och effektivare. När informationen förenhetligas blir den lättare att använda som ledningsverktyg. De kommunalt anställdas arbete blir mer produktivt och givande, och det blir mindre överlappande information att hantera. För kommuninvånarna blir effekten förbättrad service.

Den främsta **målgruppen** för referensarkitekturen är de nyckelpersoner som ansvarar för ekonomi- och personalförvaltningen, de som utvecklar verksamheten och verksamhetsprocesserna, de som ansvarar för informationsförvaltningen och datatekniska lösningar, de som ansvarar för helhetsarkitekturen, de som planerar IT-projekt samt tekniska experter. Till målgruppen för referensarkitekturen hör också de tjänsteproducenter som erbjuder sakkunnigservice och datasystem inom ekonomi- och personalförvaltningen.

Genomförandet av det gemensamma helhetsarkitekturarbetet inom kommunsektorn har finansierats av Finansministeriet och Kommunförbundet står för utförandet. Referensarkitekturen för ekonomi- och personalförvaltningen utarbetas i ett utvecklingsprojekt som inleddes i september 2013 och fortsätter till hösten 2014. I projektarbetet deltar experter på ekonomi- och personalförvaltning från flera kommuner och kommunala aktörer. Personalförvaltningens andel är i huvudsak färdig och arbetet med ekonomiförvaltningens andel har kommit i gång. Referensarkitekturen skickas till kommunerna för kommentarer i slutet av hösten och ska vara klar för godkännande vid årsskiftet 2014/2015, varefter kommunerna kan använda den.

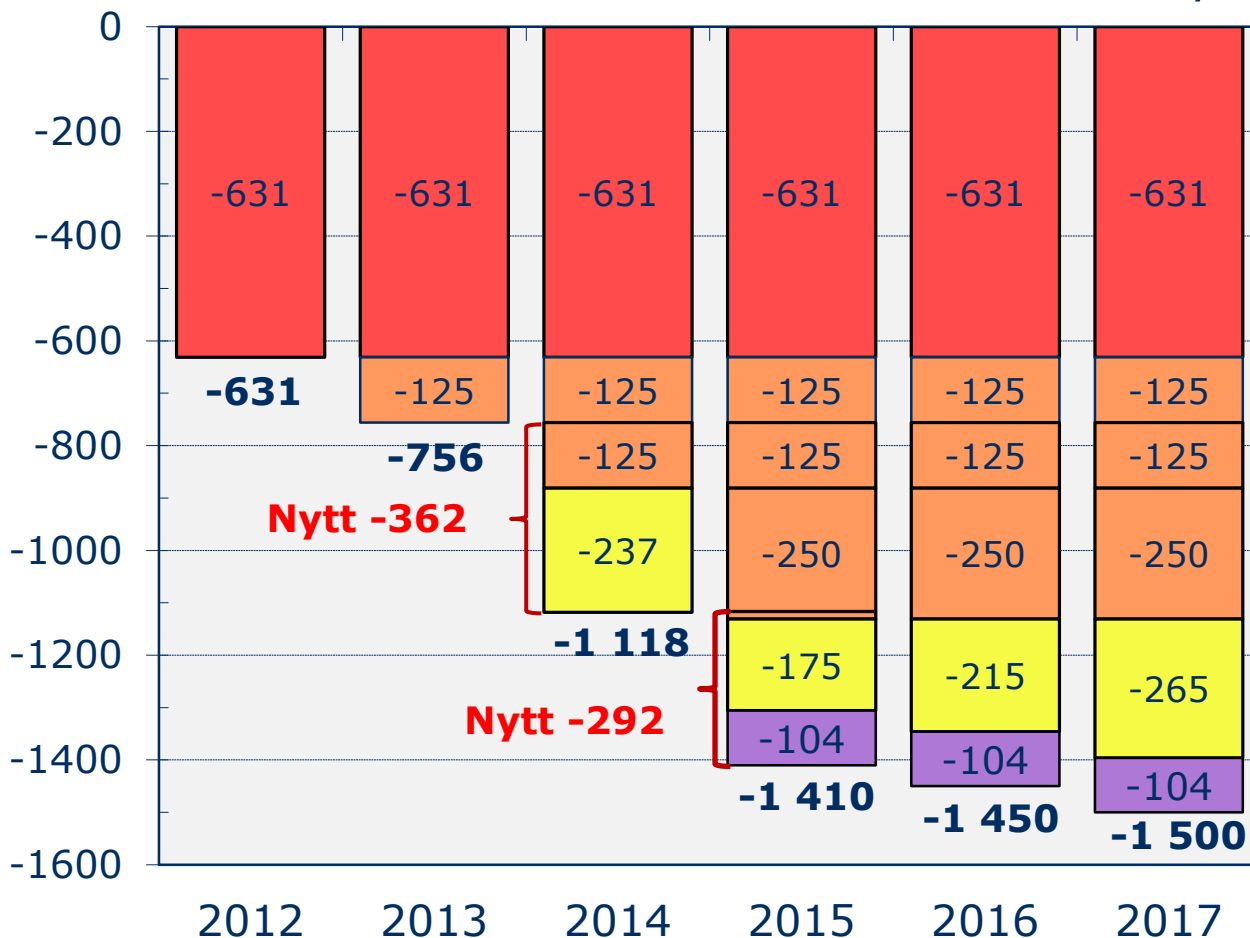
Närmare upplysningar:
jari.hintsala(at)tiera.fi

**Kommunalekonomiska enheten önskar
infobladets läsare
trevlig vår!**

Besluten från regeringsprogrammet och ramförhandlingarna 2012-2014 och dess effekter på kommunens ***statsandel för kommunal basservice**, miljoner €

Kommunalekonomi
1/2014, bilaga 1

Fattade beslut som sänker på statsandelens årliga nivå under regeringsperioden (år 2015)

1,4 md. euro eller ca. 15 %

- Regeringsprogrammet
- Ramförh. 3/2012
- Ramförh. 3/2013
- Ramförh. 3/2014

(Nyttn som höjandet av fastighetsskattens nivåer och avgifterna medför elimineras genom minskandet av statsandelarna samt de borttagandet av de behovsprövade höjningarna av statsandelarna)

Nedskärningarna i statsandelarna som berör åren 2012 – 2017 medför att kommunerna erhåller **6,9 mrd. € mindre** i statsandelar för kommunal basservice

* - bl.a. inom social- och hälsovården samt i för- och grundläggande utbildn. Dessutom UKM:s nedskärningar: år 2013 92 milj. €, år 2014 77 milj. € och år 2015 över 100 milj.

Det allmänna ekonomiska läget

Variabel	2012	2013*	2014**	2015**	2016**
<i>(förändring i %)</i>					
Produktion (volym)	-1,0	-1,4	0,5	1,4	1,8
Lönesumma	3,2	1,0	1,3	1,8	2,5
Förtjänstnivå	3,2	2,0	1,3	1,2	1,5
Sysselsättning (volym)	0,4	-1,1	-0,3	0,4	0,7
Inflation	2,8	1,5	1,5	1,7	1,9
<i>(%-enheter)</i>					
Arbetslöshetsgrad	7,7	8,2	8,4	8,3	8,1
Skattegrad/BNP	44,1	45,6	45,7	46,0	46,1
Offentliga utgifter/BNP	56,7	58,4	58,8	58,2	57,9
Fin. överskott/BNP	-2,2	-2,4	-2,4	-1,4	-0,9
Offentlig skuld/BNP	53,6	56,9	59,8	61,0	61,4
Bytesbalans/BNP	-1,4	-0,8	-0,4	-0,1	0,2
Euribor 3 kk, %	0,6	0,2	0,3	0,5	1,3
10 års ränta, %	1,9	1,9	2,3	2,9	3,5

Källa: FM, Konjunktursöversikt, våren 2014

Prognossiffror för samhällsekonomin 2014

Inrättning	Publicerad 2013/14	BNP, ändring %	Arbets- Löshets- grad, %	Förtjänst- nivåindex ändring, %	Inflation, %
Handelsbanken	joulukuu	1,5	8,1	1,7	1,6
Finlands Bank	joulukuu	0,6	8,1	1,5	1,6
OP-Pohjola	tammikuu	1,7	8,2	1,2	1,3
Europeiska kom.	helmikuu	0,2	8,3
Aktia	helmikuu	0,7	8,4	..	1,4
ETLA	maaliskuu	0,7	8,4	1,3	1,6
PTT	maaliskuu	0,8	8,8	1,7	1,6
PT	maaliskuu	0,9	8,4	1,3	1,5
Nordea	maaliskuu	0,3	8,4	1,4	1,4
Danske Bank	maaliskuu	0,5	8,4	1,3	1,3
FM	huhtikuu	0,5	8,4	1,3	1,5

Prognossiffror för samhällsekonomin 2015

Inrättning	Publicerad 2013/14	BNP, ändring %	Arbets- Löshets- grad, %	Förtjänst- nivåindex ändring, %	Inflation, %
Handelsbanken	joulukuu	2,2	7,8	1,4	2,2
Finlands Bank	joulukuu	1,7	7,5	1,5	1,7
OP-Pohjola	tammikuu	2,5	8,0	1,2	1,7
Europeiska kom.	helmikuu	1,3	8,1
Aktia	helmikuu	1,6	8,2	..	1,4
ETLA	maaliskuu	2,0	8,3	1,0	1,9
PTT	maaliskuu	1,6	8,5	1,4	1,9
PT	maaliskuu	2,2	8,4	1,3	1,8
Nordea	maaliskuu	2,0	8,1	1,4	1,6
Danske Bank	maaliskuu	1,8	8,3	1,2	1,4
FM	huhtikuu	1,4	8,3	1,2	1,7

Utvecklingen av den kommunala sektorns lönesumma 2008-2015

Utvecklingens inverkan på driftsektorens lönesumma, %

Lönesumma	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	2014**	2015**
Förtjänstnivåindex	5,5	3,5	3,4	3,0	3,6	1,8	1,2	1,1
Övriga faktorer ¹⁾	0,8	-0,4	-0,6	1,5	0,5	-0,8	-0,6	-1,5
SAMMANLAGT	6,3	3,1	2,8	4,3	4,1	1,0	0,6	-0,4

1) Bland annat lokala avtal, permitteringar och uppsägningar, inverkan av en ändrad arbetsinsats och effekter av strukturella förändringar

Bolagiserandet av yrkeshögskolorna uppskattas minska på kommunernas löneutgifter med ca. 250 miljoner euro **år 2015**. Utan denna minskning skulle lönesummans ändring vara **+ 1,1 %**.

*) Förhandsuppgift

***) Prognos

Kommunarbetsgivarens socialförsäkringsavgifter

(I procent av den lön som ligger som grund för avgiften)

AVGIFT/ÅR	2011	2012	2013	2014*	2015**
Sjukförsäkringsavgift	2,12	2,12	2,04	2,14	2,15
Arbetslöshetsförsäkringspremie	3,20 ^{a)}	3,20 ^{b)}	3,20 ^{c)}	2,95 ^{d)}	2,95 ^{e)}
KomPL-AVGIFT (i snitt)	23,60	23,60	23,90	23,70	23,70
StaPL-avgift (i snitt)	20,67	19,82	19,40	21,80	21,30
ÖVRIGA (i snitt)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Arbetsgivarens avgift (i snitt)	29,31	29,24	29,39	29,31	29,26
Den försäkrades pensionspremie (i snitt ^{e)})	5,1	5,6	5,6	6,0	6,2

a) 0,80 % för lönesumman upp till 1 879 500 euro

b) 0,80 % för lönesumman upp till 1 936 500 euro

c) 0,80 % för lönesumman upp till 1 990 500 euro

e) 0,75 % för lönesumman upp till 1 990 500 euro

f) Arbetstagarens pensionsavgift spjälktes fr.o.m år 2005 upp i en avgift för personer under 53 år och en annan (högre) avgift för personer som fyllt 53 år

Kommunernas skatteinkomster 2012-2018, md €

(Hållbarhetsberäkningen, kommunernas skattesatser oförändrade åren 2014-2018)

Skatteslag	2012	2013*	2014**	2015**	2016**	2017**	2018**
Kommunalskatt	16,84	17,97	18,24	18,66	19,28	19,97	20,75
Samfundsskatt	1,21	1,31	1,34	1,39	1,26	1,33	1,39
Fastighetsskatt	1,27	1,36	1,51	1,59	1,62	1,65	1,69
Skatter sammanlagt	19,32	20,64	21,09	21,64	22,16	22,96	23,83
Förändring, %:							
Kommunalskatt	4,0	6,6	1,5	2,3	3,3	3,6	3,9
Samfundsskatt	-27,3	8,2	1,9	4,0	-9,6	6,1	4,4
Fastighetsskatt	6,1	7,3	10,8	5,6	1,9	1,8	2,1
Skatter sammanlagt	1,3	6,8	2,2	2,6	2,4	3,6	3,8
Skatteprocent, genomsn.	19,24	19,38	19,74	19,74	19,74	19,74	19,74
Samfundsskatteprocent	24,5	24,5	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Andel av samfundsskatt,%	28,34	29,49	35,36	34,19	28,06	28,06	28,06

Källa: Åren 2012-2013 Statistikcentralen.

Uppskattningarna för åren 2014-2018 enligt BSP 3.4.2014.

Statsandelssystemets helhetsstruktur och kriteriernas kostnadsandelar

Enligt uppgifterna för 2014

Kalkylerade kostnader:										
	Åldersstruktur	Sjukfrekvens	Arbetslöshets- grad	Två- språkighet	Främmande språk	Befolknings- täthet	Skärgård	Utbildnings- bakgrund	Övriga	Sammanlagt
Nuvarande system	20 740 089 579	2 383 644 301	484 692 951	52 903 790	44 942 878	197 218 167	2 270 479	0	1 254 008 019	25 159 770 164
NYA MODELLEN	17 718 365 074	6 038 288 354	473 148 264	90 821 992	478 677 305	186 172 701	14 319 165	160 003 652	0	25 159 796 507
Relativa andelar, %										
	Åldersstruktur	Sjukfrekvens	Arbetslöshets- grad	Två- språkighet	Främmande språk	Befolknings- täthet	Skärgård	Utbildnings- bakgrund	Övriga	Sammanlagt
Nuvarande system	82,4 %	9,5 %	1,9 %	0,2 %	0,2 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %	5,0 %	100,0 %
NYA MODELLEN	70,4 %	24,0 %	1,9 %	0,4 %	1,9 %	0,7 %	0,1 %	0,6 %	0,0 %	100,0 %

Tilläggsdelar:					
	Avsides läge	Samernas hembygds- område	jälvförsörjnings- grad i fråga om arbetsplatser	Övriga	Sammanlagt
Nuvarande system	36 184 044	3 504 002	0	269 362 554	309 050 600
NYA MODELLEN	103 278 816	3 564 245	202 207 038	0	309 050 099

Utjämnning på basis av skatteinkomster och självfinansieringsandel:

	Utjämnning	Självfinan- sieringsandel	Netto
Nuvarande system	-49 561 112	17 720 042 690	-17 769 603 802
NYA MODELLEN	671 477 886	18 442 102 310	-17 770 624 424

Beräkningsgrunder:

Poster som ingår i de kalkylerade kostnaderna

1) Åldersstruktur:

Viktningar utgående från THL:s och VATT:s utredningar.

2) Sjukfrekvens:

Innehåll och viktningar utgående från THL:s utredning. Består av delfaktorer som beaktar social-, hälso- och äldrevård.

3) Arbetslöshetsgrad

Kommunens koefficient = kommunens arbetslöshetsgrad / genomsnittet för hela landet.

4) Tvåspråkighet:

För tvåspråkiga kommuner = 7 % av priset för tvåspråkighet utgående från invånarantalet och 93 % utgående från svenskspråkig befolkning.

(cirka 35 % av hela beloppet fördelas utgående från invånarantalet och 65 % utgående från svenskspråkiga).

5) Främmande språk:

Kommunens koefficient = andelen kommuninvånare med främmande språk som modersmål minskad med andelen för den kommun som har landets lägsta andel.

6) Befolkningstäthet:

Kommunens koefficient = genomsnittet för hela landet / kommunens befolkningstäthet. Koefficienten har begränsats till högst 20.

7) Skärgård:

För egentliga skärgårdskommuner = på basis av invånarantalet; för skärgårdskommuner där minst hälften av invånarna saknar fast vägförbindelse till fastlandet är höjningen tredubbel.

8) Utbildningsbakgrund:

Kommunens koefficient = andelen invånare utan examen bland kommunens 30–54-åriga invånare minskad med andelen för den kommun som har landets lägsta andel.

Tilläggsdelar:

1) Avsides läge:

Utgående från fjärrortstalet. Om fjärrortstalet överstiger 1,5 = tredubbel koefficient för kommunen.

2) Tillägg för samernas hembygdsområde:

För kommuner inom samernas hembygdsområde = utgående från invånarantalet, multiplicerat med de samiskspråkigas andel av hela befolkningen

3) Självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser:

Kommunens koefficient = kommunens självförsörjningsgrad i fråga om arbetsplatser minskad med andelen för den kommun som har landets lägsta andel

Utjämnningen av statsandelarna på basis av skatteinkomster

Utjämningsgränsen 100 % (nu 91,86 %) och utjämningsstillägget 80 % (nu 100 %). Utjämningsavdraget 30 % utökat med den naturliga logaritmen för den del som överstiger utjämningsgränsen.

Åldersgrupper, sjukdomar och vägda koefficienter Kommunalekonomi 1/2014, bilaga 8

Källa: THL

	Hälsa- och sjukvård (55,6 % av utgifterna)	Äldreomsorg (22,1 % av utgifterna)	Socialvård (22,3 % av utgifterna)
Åldersgrupper			
0-5 år	0,70	-	0,62
6 år	0,50	-	0,78
7-12 år	0,66	-	1,41
13-15 år	0,89	-	3,99
16-18 år	0,80	-	3,80
19-64 år	0,47	-	0,29
65-74 år	0,74	0,01	0,91
75-84 år	1,14	0,52	1,72
85 +	1,65	3,03	3,96
Sjukfrekvens			
Diabetes	0,56	0,25	-
Epilepsi	0,98	1,24	-
Psykos	6,63	2,50	-
Reumatism	0,84	-	-
Bronkial astma	0,47	-	-
Blodtryckssjukdomar	0,38	-	-
Kranskärilssjukdom	0,72	-	-
Chrons sjukdom	0,79	-	-
Demens	0,71	4,49	-
Cancer	2,89	-	-
Neurologiska sjukdomar	1,10	1,62	-
Rytmstörningar i hjärtat	1,12	0,46	-
Arbetsförmåga	3,59	-	12,03
Personer under 55 år Invalid- och sjukpensionärer			

Priser enligt kriterierna i det förlagna nya statsandelssystemet

På 2014 års nivå

Priser enligt åldersgrupp – nuvarande och NYA:

NUVARANDE				NYA				Förändring
Åldersgrupper sammanlagt				Åldersgrupper sammanlagt				
	Social- och hälsovård	Spec. underv.	Totalt		Social- och hälsovård	Spec.underv. + grundpris	Totalt	
0–6 år	8 257		8 257	0–5 år	1 746	6 998	8 744	
6 år		4 834	4 834	6 år	1 494	7 565	9 060	4 226
7–12 år		5 311	5 311	7–12 år	2 114	5 307	7 420	2 109
13–15-år *		9 435	9 435	13–15 år	4 220	8 509	12 730	3 294
				16–18 år	4 025		4 025	
7–64-år	1 360		1 360	19–64 år	1 028		1 028	-332
65–74-år	3 415		3 415	65–74 år	1 994		1 994	-1 421
75–84-år	10 697		10 697	75–84 år	5 330		5 330	-5 367
85 +	24 690		24 690	85 +	17 859		17 859	-6 830
Sjukfrekvens	438		438		1 119		1 119	681

I fortsättningen särskiljs inte social- och hälsovård och specialundervisning + grundpris

Övriga kriterier för de kalkylerade kostnaderna:

Euro

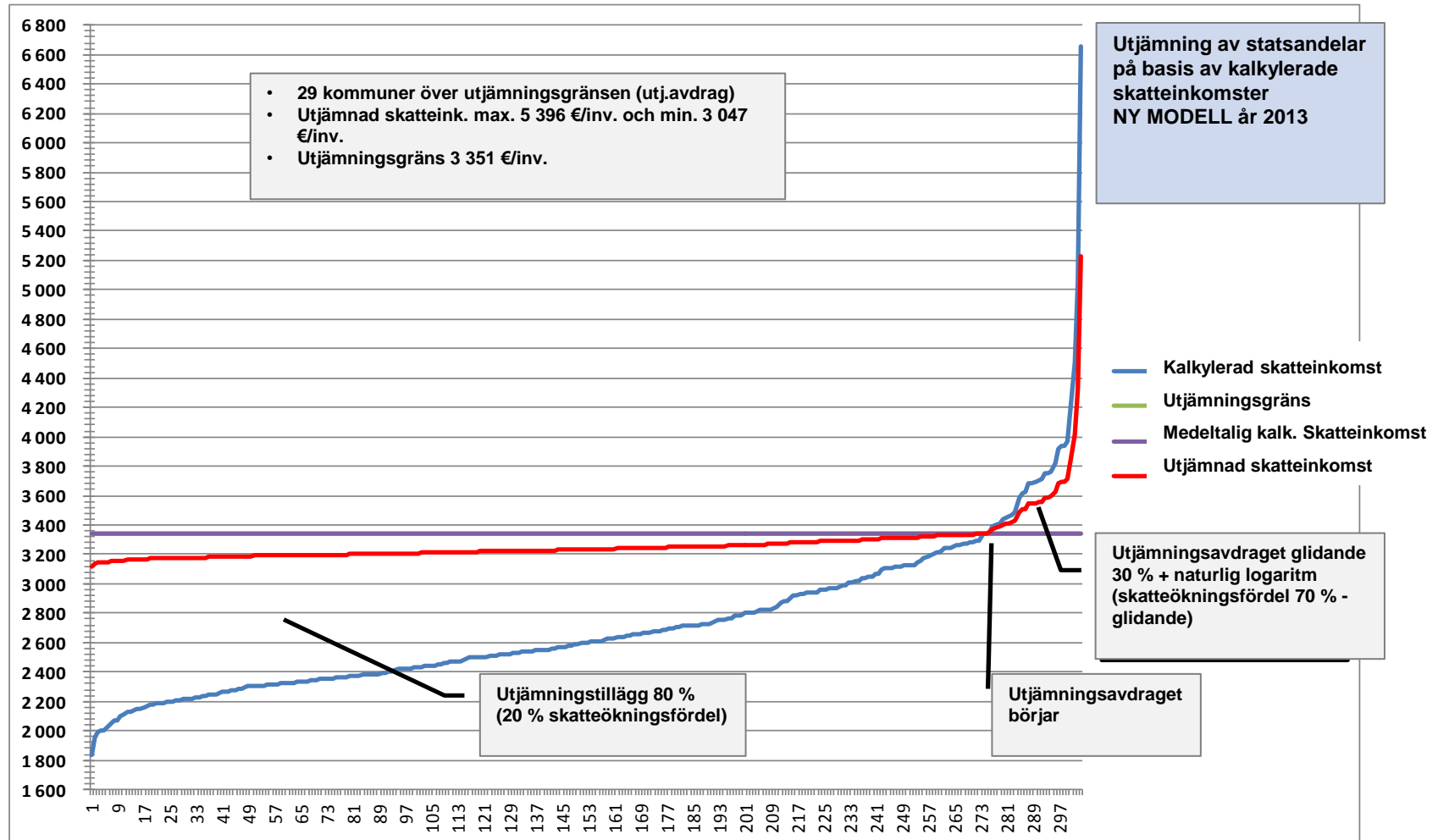
Arbetslöshetsgrad	86,92
Tvåspråkighet	268,00
Främmande språk	1882,50
Befolkningstäthet	37,87
Skärgård	368,87
Utbildningsbakgrun	407,38

Tilläggsdelar:

Avsides läge	205,88
Samernas hembygd	2615,00
Självförsörjningsgra	65,86

i fråga om arbetsplatser

Utjämnning av statsandelar på basis av skatteinkomster – Nytt system (inkl. kraftverkens fastighetsskatt)

Statsandelsreformen

Kommunförbundets
ställningstaganden

Strukturen och de allmänna riktlinjerna

- Kommunförbundet anser att systemets struktur och i huvudsak också kriterierna och helheten är lyckade och möjliga att genomföra.
- Kommunförbundet anser att utvecklingen av den s.k. huvudmannamodellen bör kopplas till reformen. Det skulle göra det möjligt att ändra grunderna för kommunernas finansieringsandel för utbildningen på andra stadiet så att den baserar sig på åldersklasser i stället för invånarantalet. Med tanke på helheten är det inte acceptabelt att utbildningen på andra stadiet är åtskild från det övriga systemet och att utvecklingen fortsätter i den riktningen.
- Kommunförbundet kräver att statsandelssystemet ska vara rättvist för alla kommuner och uppfylla finansieringsprincipen. I bedömningen av om finansieringsprincipen uppfylls måste man beakta de statsandelsnedskärningar som det fattats beslut om. Statsandelssystemet bör också i fortsättningen trygga ett effektivt tillhandahållande av kommunala tjänster i hela landet med en rimlig skatte- och avgiftsbörda.

Strukturen och de allmänna riktlinjerna

- Kommunförbundet anser att det behövs fler motiveringar till åldersstrukturens tyngd och till ändringarna i åldersgruppspriserna jämfört med nuläget.
- Den ändrade sjukfrekvenskoefficienten innebär en förbättring jämfört med nuläget, men kräver ytterligare beredning och bör preciseras i reformens följande skede.
- Kommunförbundet godkänner inte den lösning som gäller överföringen av kommunernas finansieringsandel för yrkeshögskoleutbildning. Kommunförbundet kräver att den kostnadsneutrala minskningen av statsandelen i sin helhet tas från undervisnings- och kulturministeriets andel, eftersom den nu föreslagna lösningen minskar statsandelen för kommunal basservice med cirka 164 miljoner euro och därmed medför en svagare utveckling av kommunernas statsandelar. Statsandelsprocenten för kommunal basservice minskar med cirka 0,65 procentenheter och förslaget är därmed inte kostnadsneutralt mellan staten och kommunerna förutom vid förändringstidpunkten.

Utjämningsen av statsandelarna på basis av skatteinkomster

Självriskens i utjämningsstillägget

- Kommunförbundet föreslår att självriskandelen i utjämningsstillägget minskas. Dessutom påpekar förbundet att det föreslagna utjämningsystemet trots höjningen av utjämningsgränsen inte är neutralt vid kommunsammanslagningar, eftersom kommuner som ligger över respektive under gränsen inte behandlas på samma sätt (systemet är inte symmetriskt).

Beaktande av fastighetsskatten i utjämningsen

Av de kalkylerade intäkterna från fastighetsskatten för kraftverk föreslås hälften tas med i beräkningen av utjämningsen.

- Kommunförbundet anser att det skatteunderlag som används vid utjämningsen av statsandelen på basis av skatteinkomsterna bör vara så brett som möjligt.

Statsandelskriterierna

- Det nya sättet att bestämma sjukfrekvenskoefficienten utgående från sjukdomar är ett steg i rätt riktning. Det är ändå osäkert om den föreslagna förteckningen över sjukdomar är tillräcklig. Kriteriet bör vidareutvecklas.
- 26 § i lagutkastet ("tilläggsdel för avsides läge") uppfyller inte den exakthet och tydliga avgränsning som krävs av lagstiftningen. Grunderna för bestämningen av grundpriset och fjärrortstalet klarläggs nämligen inte alls, utan bygger helt på lagstiftning på förordningsnivå.
- Kommunförbundet föreslår att fjärrortstalet ändras helt och hållet i nästa skede av reformen.

Statsandelskriterierna

- Kommunförbundet anser att det är ett steg i rätt riktning att minska och slå ihop graderingarna i de beräkningar som gäller avsidets läge. Kommunförbundet föreslår ändå att viktningen ska ses över ytterligare för de glest befolkade kommunerna. Den statsandel som baserar sig på avsidets läge har föreslagits bli tredubbel när fjärrortstalet är 1,5. Det är den enda graderingen och den är också problematisk vid kommunsammanslagningar. En koefficient utan gradering borde övervägas.
- Kommunförbundet understöder att det införs en ny koefficient för utbildningsbakgrund.
- Kommunförbundet anser det vara motiverat att utvidga kriteriet för främmande språk. Koefficientens effekt borde följas upp och ändras vid behov. Kommunförbundet framhåller att kriteriet under inga omständigheter får utgöra kompensation för den låga nivån på de ersättningar som betalas till kommunerna för integration av flyktingar och asylsökande med uppehållstillstånd.

Statsandelskriterierna

- Kommunförbundet föreslår att det utreds om det finns behov och möjligheter att bevilja skärgårdstillägg också för andra kommuner som har fast bosättning på öar utan fast vägförbindelse.
- Kommunförbundet anser att det finns anledning att utreda tvåspråkighetstilläggets fördelning per kommun i det nya systemet med beaktande av tillgången till och kostnaderna för svenskspråkig service.

Överföringen av statsunderstöd för anläggningsprojekt

Systemet med anläggningsprojekt för grundskolor och bibliotek slopas och pengarna (14,5 miljoner euro) överförs till basservicen. Kommunförbundet anser att beloppet är litet.

- Kommunförbundet är med vissa förbehåll positivt inställt till förslaget och föreslår att överföringen räknas ut t.ex. utgående från de genomsnittliga tillgängliga anslagen under 10 år.
- Den statliga finansieringen av investerings- och renoveringsprojekt som gäller kommunal basservice bör bibehållas som en del av statens konjunktur- och sysselsättningspolitik. De eftersatta reparationerna av kommunernas och samkommunernas byggnader och lokaler uppgår redan till över 5 miljarder euro. Kommunerna har projekt som snabbt kan sättas i gång och som effektivt stöder den lokala ekonomin och sysselsättningen.
- Kommunerna bör också i fortsättningen kunna få konjunkturrelaterat understöd för sanering av mögel- och fuktskadade byggnader.

Överföringen av statsunderstöd för anläggningsprojekt

- Kommunförbundet anser också att efterhandsfinansieringen för anläggningsprojekt som det redan fattats beslut om givetvis måste slutföras i enlighet med tidigare beslut.
- Den behovsprövade höjningen av statsandelen (tidigare finansieringsunderstöd enligt prövning) bör också i fortsättningen ingå i systemet. Den bör få större vikt, inte mindre, och ökningen bör inte finansieras genom motsvarande minskning av statsandelarna till andra kommuner. För orter med stora strukturomvandlingsproblem bör egna särskilda åtgärder som stärker den kommunala ekonomin övervägas.

Hemkommunersättningen för privata utbildningsanordnare

- Kommunförbundet föreslår att privata utbildningsanordnare i fortsättningen ska behandlas på samma sätt och att procentsatsen sänks till en nivå som är till exempel 85–87 procent av ersättningen till en kommun som är utbildningsanordnare. Den behövliga nivån bör utredas och fastställas så att den är rättvis och lika för alla utbildningsanordnare. Också höjningen av grunden för hemkommunersättningen för 13–15-åringar påverkar bestämningen av procentsatsen.

Den invånarbaserade statsandelen för kultur och grundläggande konstundervisning

- Kommunförbundet anser att det allmänna kulturväsendet och den grundläggande konstundervisningen också i fortsättningen bör höra till den statsandel för kommunal basservice som administreras av finansministeriet. Eftersom statsandelen för basservicen i princip är invånarbaserad, passar det allmänna kulturväsendet och den grundläggande konstundervisningen bättre in där. Den statsandel/finansiering som administreras av undervisnings- och kulturministeriet baserar sig i huvudsak på andra grunder.

Övergångsperioder

- Kommunförbundet anser att det behövs en övergångsperiod på fem år. Trots övergångsperioden kommer en del av kommunerna ha svårt att anpassa sig till reformen.
- För kommunernas del borde man överväga att koppla ihop övergångsperioden för hemkommunsersättningarna med helheten. För privata och andra anordnare än kommuner kan ett övergångsarrangemang vara på sin plats.

Provberäkningar

- Kommunförbundet oroar sig för hur de kommuner som förlorar på reformen ska klara sig och befarar att skillnaderna i kommunernas skattesatser kommer att växa ytterligare.

Fortsatt arbete med reformen

- Ett fortsatt arbete med statsandelsreformen bör inledas i syfte att trygga statsandelsgrunderna och ett fungerande statsandelssystem. Samtidigt bör en ny undersökning sättas igång som stöd för reformarbetet.

10.12.2013

Vårdkommunsmodellens inverkan på koncernbokslutet

1 Begäran om utlåtande

Vårdkommunen A, avtalskommunen B och samkommunen C har tillsammans bett Kommunsektionen ge ett utlåtande om eliminering av bokföringstransaktioner mellan samarbetsområdets kommuner och samkommunen i koncernbokslutet samt om kraven på rapportering av samkommunens s.k. kommunfakturering.

Vårdkommunen A och avtalskommunen B har genom ett samarbetsavtal avtalat om att vårdkommunen sköter den lagstadgade social- och hälsovård inklusive specialiserade sjukvård som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla. Samarbetet inom social- och hälsovården har inletts 1.1.2013. Tjänsterna inom den specialiserade sjukvården produceras av en samkommun där båda kommunerna är medlemmar.

Vårdkommunen A ansvarar för samarbetsområdets ekonomi. Ekonomin utgör en del av A:s budget och ekonomiplanering. För organiseringen av verksamheten har beställar-utföraruppgifterna för samarbetsområdet åtskiljts i A:s bokföring. För utförarnämnden har en bokföringsmässigt åtskild balansenhets bildats. Bokföringen har ordnats så att bägge kommunernas kostnader kan specificeras.

- De ömsesidiga fordrings-, skuld- och resultaträkningsposter i vårdkommunens koncern behandlas mellan vårdkommunen och samkommunen så att samkommunen fakturerar vårdkommunen A för specialiserad sjukvård och primärvård som ges invånare i avtalskommunen B. Faktureringen omfattar följande:
 - specialiserad sjukvård och primärvård
 - vidarefakturering av vårdtjänster
 - rådgivningstjänster för utvecklingsstörda/årlig ersättning och
 - handikappservice.
- I fakturan från samkommunen har vårdkommunen A antecknats som mottagare och avtalskommunen B som betalare.

Samkommunen har meddelat att den följer upp faktureringen enligt klientens hemkommun. Avtalskommunen B är medlem i samkommunen.

Sökanden frågar hur faktureringspraxisen ska beaktas i koncernbokslutet.

- Ska värdkommunen A i sitt koncernbokslut eliminera alla köp av samkommunen enligt sin egen bokföring eller ska köp som gäller A:s invånare elimineras?
- Hur ska avtalskommunen B i sitt koncernbokslut behandla och eliminera samkommunens försäljning som faktiskt gäller B och inte värdkommunen A?
- Dessutom frågar sökanden om samkommunen utgående från sin egen bokföring ska kunna rapportera medlemskommunernas eller serviceproducenternas betalningsandelar.

2 Motiveringar

2.1 Kommunallagen (265/1995), lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007)

Samarbete mellan kommunerna

I 5 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) finns bestämmelser om samarbetsområden inom primärvården och socialvården. För att stärka sitt samarbete kan kommunerna inrätta ett samarbetsområde som består av en funktionell helhet. Kommunerna kan komma överens om att samarbetsområdets uppgifter i enlighet med 76 § 2 mom. i kommunallagen (365/1995) anförtros en kommun inom området, varvid det för skötseln av uppgifterna inrättas ett gemensamt organ enligt 77 § i kommunallagen, eller att samarbetsområdets uppgifter sköts av en samkommun.

Upprättande av koncernbokslut

Enligt 67 § i kommunallagen tillämpas utöver kommunallagen även bokföringslagen i tillämpliga delar på kommunens bokföring. Bokföringsnämndens kommunsektion ger anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och 68–70 § i kommunallagen.

Enligt 68 a § 1 och 2 mom. i kommunallagen ska en kommun som utgör en kommunkoncern tillsammans med sina dottersamfund upprätta ett koncernbokslut som tas in i bokslutet.

Enligt den allmänna anvisningen om upprättande av koncernbokslut för kommuner och samkommuner ska kommunens koncernbokslut upprättas som en sammanställning av boksluten för kommunen, dess dottersamfund och de samkommuner där kommunen är medlem.

2.2 Kommunsektionens allmänna anvisning (2012) och utlåtanden om koncernbokslut för kommuner och samkommuner

Allmänt om upprättande av koncernbokslut för kommuner och samkommuner (punkt 5.1 i den allmänna anvisningen)

I koncernbokslutet ska kommunkoncernens resultat och ekonomiska ställning presenteras som om koncernsamfunden utgjorde en enda bokföringsskyldig. Effekten av koncerninterna poster som hänför sig till transaktioner mellan koncernsamfunden ska därför elimineras (BokfL 6 kap. 7 § 1 mom.). Poster som ska elimineras är bland annat koncernens interna intäkter och kostnader samt intern vinstutdelning, koncernsamfundens inbördes fordringar och skulder samt koncernens internvinster.

I koncernsamfunden registreras koncernens interna affärshändelser såvitt möjligt på särskilda konton eller på något annat sätt, t.ex. med motpartskod, så att de interna affärshändelserna tekniskt kan avskiljas från övriga affärshändelser. Intäkter och kostnader från affärshändelser mellan koncernsamfund i koncernsamfundens resultaträkningar elimineras när koncernresultaträkningen upprättas. På motsvarande sätt elimineras ömsesidiga fordringar och skulder i koncernsamfundens balansräkningar när koncernbalansräkningen upprättas.

Balansräkningen, resultaträkningen och noterna för de samkommuner eller affärsverkssamkommuner där kommunen eller samkommunen är medlem sammanställs i kommunens eller samkommunens koncernbokslut rad för rad i proportion till medlemsandelen i grundkapitalet. Eventuella begränsningar i rösträtten hos den samkommun eller affärsverkssamkommun som ska sammanställas inverkar inte.

Eliminering av koncerninterna poster (punkt 8.1 i den allmänna anvisningen)

Interna poster förorsakade av affärstransaktioner mellan koncernsamfunden och en samkommun elimineras i koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen till den del som motsvarar medlemsandelen i grundkapitalet. De interna posterna minskas således först efter att samkommunen har sammanställts i kommunens eller samkommunens koncernbokslut till den del som motsvarar medlemsandelen i grundkapitalet.

Hur värdkommunsmodellen behandlas i koncernbokslutet

I den allmänna anvisningen om upprättande av koncernbokslut för kommuner och samkommuner ingår inga särskilda anvisningar om hur värdkommunsmodellen ska behandlas i koncernbokslutet.

2.3 Kommunsektionens allmänna anvisning om noter till bokslutet (2013)

Noterna angående de bokslutsprinciper som tillämpats i kommunens bokslut ska innehålla en redogörelse, om uppgifterna beträff-

fande den föregående räkenskapsperioden inte är jämförbara med uppgifterna för den räkenskapsperiod som gått ut (BokFF 2 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten); Samarbetsavtal mellan kommunerna kan väsentligt påverka jämförbarheten mellan boksluten.

2.4 Andra anvisningar som gäller bokföringen för samarbetsområden

I Finlands Kommunförbunds rekommendation Mall för kontoplan i kommuner och samkommuner (2013) ges anvisningar om bokföringen och statistikföringen beträffande värdkommuner och avtalskommuner inom samarbetsområden. Enligt bilaga 4 till rekommendationen bokför värdkommunen alla kostnader för och intäkter av tillhandahållandet av tjänsten. De tjänster som köpts för de egna invånarna bokförs som köp av kundtjänster och de tjänster som köpts för avtalskommunerna bokförs som köp av övriga tjänster. Avtalskommunen bokför betalningsandelen till värdkommunen som köp av kundtjänster av kommuner.

2.5 Bestämmelser och anvisningar om fakturor

Bokföringen av ska grunda sig på en daterad och numrerad verifikation över varje affärshändelse. Av en utgiftsverifikation ska framgå den mottagna produktionsfaktorn och av en inkomstverifikation den överlåtna prestationen. Tidpunkten då produktionsfaktorn tagits emot och prestationen överlåtits ska kunna visas. (BokfL 2 kap. 5 §) Bestämmelser om fakturornas innehåll finns också i mervärdesskattelagen och Skatteförvaltningens anvisningar. Dessutom kan samarbets- och serviceavtalen innehålla överenskommelser om krav på fakturering och rapportering.

2.6 Samarbets- och serviceavtal

Enligt samarbetsavtalet mellan värdkommunen A och avtalskommunen B delas samarbetsområdets kostnader enligt upphovsprincipen så att båda parterna står för kostnaderna för de tjänster som den egna kommunens invånare använder. Enligt serviceavtalet mellan parterna delas kostnaderna mellan kommunerna enligt användningen och de verkliga kostnaderna. Enligt serviceavtalet ska producenten månatligen rapportera om bland annat det ekonomiska utfallet och användningen av tjänster per kommun.

3 Utlåtande

I det fall som beskrivs i ansökan bokförs affärshändelser mellan samkommunen och värdkommunen A samt affärshändelser mellan värdkommunen A och avtalskommunen B. Värdkommunen A vidarefakturerar avtalskommunen för dess andel av de tjänster som köpts av samkommunen. Därför uppstår inga affärshändelser mellan samkommunen och kommun B, trots att en del av samkommunens försäljning de facto gäller kommun B:s invånare.

Värdkommunen A eliminerar i sitt koncernbokslut alla köp av samkommunen i proportion till sin egen ägarandel. För avtalskommunen B uppstår inga affärshändelser som ska elimineras gentemot samkommunen.

I samkommunens fakturering ska kraven i bokföringslagen och mervärdesskattelagen samt Skatteförvaltningens anvisningar beaktas. I rapporteringen ska också beaktas de krav som ställts på faktureringen och rapporteringen i samarbets- och serviceavtalet.

Det hör till god bokföringssed att ordna bokföringen så att den också ger frivilliga uppgifter som förutsätts i avtal. Om det inte går att få de uppgifter som behövs för koncernbokslutet ur samkommunens bokföringssystem ska uppgifterna tas fram och avstämmas på något annat sätt med tanke på elimineringarna i koncernbokslutet.

Genom samarbetsavtalet har parterna kommit överens om att skyldigheten att tillhandahålla tjänsterna överförs till samarbetsområdets värdkommun A. De tjänster som köps eller produceras för avtalskommunerna medför därmed större utgifter för värdkommunen och de tjänster som säljs innebär ökade inkomster. I noterna till bokslutet ska ges en utredning om hur samarbetsområdet inverkar på kommunens och samkommunens bokslut med tanke på jämförbarheten med tidigare års bokslut.